

Pa'palosainna Yesus Kristus lako Yohanes Bätäna issinna

Inde suha' natuli' Yohanes napakatuum pitu jumaa' dio propinsi Asia. Issinna inde suha' diona indo kaha-kaha puha napa'palosaam Yesus Kristus lako Yohanes, suhona (1:1). Illaam indo pa'palosainna napaitai kaha-kaha la dadi ke dako'i. Uhuna Puang Yesus dipa'paitaam susi to lino ke'de' illaam alla'-alla'na pitu andihi lampu (1:12-16). Mane dipa'paitaam polei susi Änä' Domba ke'de' dio ampe'na okkosam kahajaanna Puang Allataala yabo suhuga (5:6-14). Anna mane dipa'paitaam susi mesa to bahani ma'bundu' ussäkei daham mabussä' (19:11-16). Anna katampasanna dipa'paitaam ma'pahenta sola Puang Allataala illaam Kota Maseho battu diua Yerusalem bakahu (21:22-23; 22:1-5).

Inde suha' dituli' indo anna didahhai to Sahani aka kamatappasanna lako Puang Yesus. Wattu eta too ingganna to nakala' kahajaam Roma dipassa menomba lako indo tomahaja Roma battu diua Kaisar. Wattu eta too deem to Sahani dipatei aka moka umpenombai Kaisar, aka naua: "Puang Yesus Debatangki, taia Kaisar." Sapo' deem siam duka' to Sahani umpellei kamatappasanna lako Puang Yesus aka mahea' la dipatei. Dadi inde suha' dituli' anna mala matoto' kamatappasanna ingganna to Sahani lako Puang Yesus.

Illaaam inde suha', deem sanaka-naka peha-

pangam dipake. Moi anna tä' dipähäm asam kalembasanna, sapo' pungngu' tannunna issinna inde suha' mala takaleso: la pahallu matoto' kamatappasanta aka illaam inde lino la nahua ma'hupa-hupa kamasussaam ingganna pentuhu'na Puang Yesus. Sapo' la tontä liukia' manontom, aka illaam allo ma'katampasanna la untaloi asam ingganna balinna Debatanta Yesus Kristus anna la ma'pahenta sule lako salakolakona (11:15). Anna kitaa'-kita umma'na la mendadikia' duka' tomahaja ma'pahenta sola Kristus.

Illaam inde suha', pembuda napake bilangam pitu susinna: pitu jumaa', pitu penaba dio olona okkosam kahajaanna Puang Allataala (1:4, 11), pitu andihi lampu (1:12), pitu bintä (1:16); anna budapi senga'na si pitu (5:1,6; 8:2; 12:3; 15:6-7; 17:9). Bilangam pitu si napake, aka bilangam ia too kalembasanna sundum anna tepu.

Lesoanna issinna

1. Kada passu'bä' anna kada salama' (1:1-8)
2. PA'PALOSAI
 - a. UHUNA DIPAITAI (1:9-3:22):
 1. Puang Yesus dipa'paitaam susi änä' to lino ke'de' illaam alla'-alla'na pitu andihi lampu (1:9-20)
 2. Pitu suha' dipakatu lako pentuhu'na Puang Yesus dio pitu jumaa' (hondongam 2-3)
 - b. KADUANNA DIPAITAI (4:1-16:21):
 1. Puang Yesus dipa'paitaam susi Änä' Domba ke'de' dio ampe'na okkosam kahajaanna Puang Allataala yabo suhuga (hondongam 4-5)

2. Änä' Domba umbukkai pitu pepanti'na suha' tilulum (6:1-8:5)
3. Pitu sangkakala naponi pitu malaika' (8:6-11:19)
4. Pitu hupanna tanda, untandai indo kaha-kaha la dadi (hondongam 12-16)
- c. KATALLUNNA DIPAITAI (17:1-21:8):
 1. Kota Babel dipasihhapam passunda' to dipobungam bibi (17:1-19:10)
 2. Puang Yesus dipa'paitaam ussäkei daham mabussä' la untaloi ingganna balinna (19:11-21:8)
- d. KAAPPA'NA DIPAITAI:
Yerusalem Bakahu dipasihhapam baine la napobaine Änä' Domba (21:9-22:5)
3. Kada pepakahi'di anna kada pebubum (22:6-21)

¹ Issinna inde suha' diona indo kaha-kaha puha napa'palosaam Yesus Kristus. Pa'palosai ia too nabeem Puang Allataala lako Kristus anna mala napaissanni loppo' lako ingganna sabua'na Puang Allataala indo tää'na mala tala masimpammi dadi. Kristus ussua malaika'na umpelambi'i Yohanes sabua'na la umpa'paitaam ingganna kaha-kaha ia too lako Yohanes.

² Napalombum asam duka' Yohanes indo ingganna kaha-kaha puha naita diona indo tula'na Puang Allataala nasa'bii Yesus Kristus.

³ Napohongko' to umbatai inde kada dipa'palosaam. Anna napohongko' toi to umpehingngii anna natuhu'i issinna. Aka kaha-kaha ia too tä' mala tala bale' sule lakom.

*Kada salama'na Yohanes lako pitu jumaa'
1:4-8*

⁴ Inde suha' buttu di kao Yohanes lu lako ingganna solasubungku illaam pitu jumaa' dio propinsi Asia. La nalambi' dakoa' too mana' pa'kamase anna kamasannangam buttu di Puang Allataala to inna deemmi pempom dio mai, anna to tubo sule lako temo, anna to la da'da' liu sule lako salako-lakona. Anna pa'tamba' ia too buttu dio duka' mai indo pitu penaba* to dio olona okkosam kahajaanna Puang Allataala.

⁵ Anna buttu dio duka' mai Yesus Kristus sa'bi matoto', to handam yolo dipatibangom dio mai kamateam, anna to ullumbäi ingganna tomahaja illaam inde lino.

Ia ungkamaseikia' anna katitolloam hahana puha ullappasangkia' dio mai dosata,

⁶ anna napadadikia' mesa kapahentaam, anna naäkä'kia' mendadi sando la mengkähä illaam bela' di ada'na Puang Allataala, Ambena Yesus Kristus. Dadi sihatam anna sipäto' Yesus Kristus dipomatande anna kuasa sule lako salako-lakona! Abana inna la diua.†

⁷ Kannassai! La sulem illaam gabum

naita ingganna hupatau,‡

la naita duka' indo to puha umbunoi.§

* **1:4:** *pitu penaba:* Deem muuai pitu penaba kalembasanna Penaba Maseho sundum; Deem toi duka' muuai pitu penaba kalembasanna pitu malaika' (indo pitu malaika' to ke'de' liu dio olona Puang Allataala; batai 4:5; 5:6; 8:2). † **1:6:** *Abana inna la diua:* naua illaam basa Yunani Amin. ‡ **1:7:** *La sulem illaam gabum:* Batai Dan. 7:13. § **1:7:** Za. 12:10; Yoh. 19:34.

Anna ingganna hupatau illaam inde lino la sikauhhu' ussahhoi.

Iam too la dadi, anna tä' mala tala dadi.

⁸ Ma'kada Puang Allataala Debatanta naua: “Kaom too Alfa anna Omega,** battu diua Pa'pahandusanna anna Kasuppisanna ingganna-ingganna sia. Kaom too to inna deemmi pempom dio mai, anna to tubo sule lako temo, anna la da'da' liu sule lako salako-lakona, anna To Handam Kuasa.”

UHUNA DIPAITAI (1:9-3:22)

Yohanes dipalosai diona Kristus

1:9-20

⁹ Kao Yohanes solasubummu illaam sanganna Puang Yesus. Pada-padangkia' untuhu'i Puang Yesus, nasuhum sababangammakia' illaam muola pandahhaam anna pada-padangkia' mangngala taba illaam kapahentaanna Puang Yesus, anna pada-padangkia' duka' manontom illaam kamapi'disam. Pissam wattu dibuannä' lako leutam Patmos, aka umbebehannä' Battakadanna Puang Allataala anna indo kaheba si natula' Puang Yesus.

¹⁰ Illaam mesa allo pa'sambajangam, iya mengkähä Penaba Maseho illaam kaleku, nasuhum kuhingngi siaham kamaha kasalle susi moninna lalloho' napa'tula'ia' dio mai boko'ku

¹¹ naua: “Tuli'i suha' diona ingganna kaha-kaha la muita anna umpa'pakatuanni lako

** **1:8:** *Alfa anna Omega: Alfa huru' uhuna anna Omega huru' katampasanna illaam abjad basa Yunani. Kalembasanna Puang Allataala to unguasai ingganna-ingganna sia.*

pitu jumaa': jumaa' Efesus, Smirna, Pergamus, Tiatira, Sardis, Filadelfia anna Laodikia.”

¹² Tappa menggihi' siahämä' lako boko'ku anna kupetua'i indo to umpa'tula'ia'. Iya kuitam pitu andihi lampu, bulabam ditampa;

¹³ anna illaam alla'-alla'na indo andihi lampu ke'de' mesa susi änä' to lino diita,^{††} ma'juba tihui',^{‡‡} dibeke' sampim bulabam dadanna.

¹⁴ Beluä'na angga' bulu domba, susi kapa' mabusanna; matanna susi lelo api.

¹⁵ Bitti'na millo' susi gällä dilällä. Kamahanna memamba susi pälämpä kasalle.

¹⁶ Lima kananna muanda'i pitu bintä anna tidandoham illaam mai sädäna mesa pa'dam pataham patomali. Lindona pangkähhä susi mata allo.

¹⁷ Kuitanna ia too songka siahämä' tappa lumbä susi to mate dio olona. Iya nahaka'mä' lima kananna anna ma'kadai naua: “Daa umma-hea', anu' Kaom too indee Uhuna anna la Katampasanna ingganna-ingganna sia.

¹⁸ Kaom too To tubo. Puhämä' mate sapo' kannassai, tubomä' sule anna la tubo liumä' sule lako salako-lakona. Kao umpahe' to mate anna Kao unguasai ongeanna to mate.

¹⁹ Dadi tuli' asanni ingganna kaha-kaha muita, susi dadinnam temo tem mane la dadinna ke dako'i.

²⁰ Anna indo pitu bintä muita dio lima kanangku sola indo pitu andihi lampu bulabam, tä'pi muissam kalembasanna. Dadi la kupomasiäsangko: Indo pitu bintä,

^{††} 1:13: Dan. 7:13. ^{‡‡} 1:13: juba: susi jas sapo' kalando.

kalembasanna pitu malaika' to unγκambi' pitu jumaa'; anna indo pitu andihi lampu, kalembasanna indo pitu jumaa'."

2

Kada dipalulako jumaa' Efesus

2:1-7

¹ "Tulisanni suha' lako indo malaika' to unγκambi' jumaa' dio kota Efesus naua:

Indem ia tula'na to muanda'i pitu bintä dio lima kananna anna to mellaο illaam alla'-alla'na pitu andihi lampu bulabam.

² Kuissam ingganna pa'pogausammua', kama-hesoammua', anna kamanontongammua'. Kuissam toi kuua unγκahidi'koa' to ma'gau' kadake. Anna muissammia' muua kaägä'-ägä' indo ingganna to ussangai kalena suho aka puham umpangngitaia' penabanna.

³ Kuissam kuua tontä liukoa' manontom muoloi kamapi'disam aka untuhu'ia', anna tä'koa' soho' boko'.

⁴ Moi anna susi sapo' deempi kusallaangkoa', aka tä'unγκoa' si muampuam pa'kamase susi indo uhuna.

⁵ Dadi pahallua' muissam muua mandalammi too kapetobängammua'! Tihokongannia' gau'mu anna umpogau'ia' sule indo si umpogau' uhu-uhuna. Aka maka' tä'koa' tihokom, iya la suleä' muäläi lao indo andihi lampummua' dio mai ongeanna.

⁶ Sapo' deem kamapiaammua', aka unγκahidi'koa' gau'na ingganna pentuhu'na Nikolaus indo to kukahidi' duka'.

⁷ Lako ingganna ma'hupatau pahallu la umpatanam talinganna umpalempe sulim patomalinna anna napailaam penabai inde tula'na Penaba Maseho lako ingganna jumaa'. Menna-menna patalo, tau ia too la kupäbäi muande bua kaju katuboam illaam bela' kamasannanganna Puang Allataala.”*

Kada dipalulako jumaa' Smirna

2:8-11

⁸ “Tulisanni suha' lako indo malaika' to ungkambi' jumaa' dio kota Smirna naua:

Indem ia tula'na indo to diuaam Uhuna anna la Katampasanna ingganna-ingganna sia, to puham mate sapo' tubo sule.

⁹ Kuissam indo ingganna pandahhaam puha ussi'dinna' anna kapemase-maseammua', sapo' setonganna to sugi'koa' di ada'. Kuissam toi ingganna indo si napakolo'-kolo'iangkoa' to us-sangai kalena to Yahudi, anna ke kakalebuanna hia pentuhu'na tomahajanna setam.

¹⁰ Daa unkahea'ia' indo kamasussaam la ussitammuanna' dako'. Kannassai, la deengkoa' too sanaka-naka la napatama tahungkum tomahajanna setam aka la napa'sändä'ikoa'. La ussi'dingkoa' pandahhaam sapulo benginna. Sapo' la tontä liukoa' too manontom matappa' sule lako matemu anna la kumana'koa' katuboam sule lako salako-lakona, sahona kapataloammua'.

¹¹ Lako ingganna ma'hupatau pahallu la umpatanam talinganna umpalempe sulim patomalinna anna napailaam penabai inde

* **2:7:** *bela' kamasannanganna Puang Allataala:* Batai Kad. 2:9; 3:22-24.

tula'na Penaba Maseho lako ingganna jumaa'. Menna-menna patalo, tau ia too tä'um ia la muolai pi'di' kamateam ma'penduanna.”†

Kada dipalulako jumaa' Pergamus

2:12-17

¹² “Tulisanni suha' lako indo malaika' to uningkambi' jumaa' dio kota Pergamus naua:

Indem ia tula'na indo to muanda'i pa'dam pataham patomali.

¹³ Kuissam ongeammua', itingkoa' kota naongeti tadongkom tomahajanna setam ma'pahenta. Anna tontä liukoa' unngkatappa'ia', tä'koa' umbahoi sangangku moi anna puham dipatei Antipas, indo sa'bi matoto'ku itim kotamua', indo naongeti tomahajanna setam.

¹⁴ Sapo' deem sanaka-naka kaha-kaha kusalaangkoa', aka deem piha solamua' untuhu'i pole oom pepa'guhuanna tomatua yolo isanga Bileam. Indo Bileam umpatudui Balak anna mala umbaba to Israel tama dosa. Nababai muande kinande puha dipaisum anna ullullu' pa'bannetauam.‡

¹⁵ Susi toi duka' deempi sanaka-naka solamua' untuhu'i pepatuduanna pentuhu'na Nikolaus.

¹⁶ Tihokongannia' gau'mu indana bale' matinnä' umbaba indo pa'dam pataham patomali umbundu' tau ia too.

¹⁷ Lako ingganna ma'hupatau pahallu la umpatanam talinganna umpalempe sulim patomalinna anna napailaam penabai inde tula'na Penaba Maseho lako ingganna jumaa'.

† **2:11:** 20:14-15; 21:8. ‡ **2:14:** Pah. 25:1-3; 31:6.

Anna menna-menna patalo la kupande indo manna tibuni. § Anna la kumana' toi batu mabusa naongei disuha' sanga bakahu, moi la menna tala naissanni napekalembasam sulibanna indo to untahimai.”

Kada dipalulako jumaa' Tiatira
2:18-29

¹⁸ “Tulisanni duka' suha' lako indo malaika' to ungkambi' jumaa' dio kota Tiatira naua:

Indem ia tula'na Änä'na Puang Allataala indo ma'mata susi lelo api anna bitti'na susi gällä mane puha dipaillo'.

¹⁹ Kuissam ingganna pa'pogausammua'. Kuissam toi pa'kamasemua', kapeimangammua', pampamoloimmua', anna kamanontongammua'. Kuissam kuua buda puha umpogau'a' temo anna indo uhuna matappa'koa'.

²⁰ Sapo' deempi kusallaangkoa' aka umpäbäia' indo baine to ussangai kalena nabi ullombungam pepa'guhuanna Izebel.** Ma'pa'guhu sala anna budam pentuhu'ku nababa bulim ullullu' pa'bannetauam anna muande kinande dipaisum.

²¹ Anna balim kubeem wattu la naolaam unti-hokongam gau'na, sapo' tä' naaku ullappa' gau' sessu'na.

²² Kannassai, la kupahuai saki mabanda' anna mala siotto' petindoanna. Anna ingganna to

§ **2:17:** *manna:* Kinande si nabeem Puang Allataala to Israel indo anna illaanni panggola-lalangam. Batai Täss. 16:32-34; Ibr. 9:4.

** **2:20:** *Izebel:* 1Haj. 16:31; 21:25.

nasikamahoiam la kupalambi'i duka' sussa ma-banda' ke tä'i naaku untihokongam gau' kadak-ena solai indo baine.

²³ Anna ingganna pentuhu'na la kupatei duka' anna mala naissam ingganna jumaa' naua Kao to ullosa issi penabanna hupatau. Anna inggannakoa' issinna jumaa' la kupabala'i situhu' gau'mua' si mesa-mesa.

²⁴ Sapo' deempokoa' to Tiatira tä' untuhu'i pepa'guhuam ia too, anna tä' toi umpe'guhui indo diuaam pa'issanganna tomahajanna setam. Iya ikoa'-iko tä'ungkoa' la kupapassanni babaam senga'.

²⁵ Anggam la tontä liukoa' manontom untuhu'i indo puha untahima sule lako kasuleangku.

²⁶⁻²⁷ Menna-menna patalo sule lako katampasanna anna tontä liu ma'palako situhu'na pa'elo'ku, la kumana' kakuasaam susi indo nabeennä' Ambeku. Nasuhum la unguasai ingganna hupatau. La ma'pahenta umpake palu-palu bassi anna la mahhuppu' susi uhhuppu' kuhim litä'.††

²⁸ Anna la kumana' bintä pehendem allo, tanda kapataloanna.

²⁹ Lako ingganna ma'hupatau pahallu la umpatanam talinganna umpalempe sulim patomalinna anna napailaam penabai inde tula'na Penaba Maseho lako ingganna jumaa'."

3

†† **2:26-27:** *palu-palu bassi, kuhim litä'*: Puj. 2:8-9; Los. 12:5; 19:15.

Kada dipalulako jumaa' Sardis

3:1-6

¹ “Tulisanni duka' suha' lako indo malaika' to unγκambi' jumaa' dio kota Sardis naua:

Indem ia tula'na indo to muanda'i pitu pen-aba dio olona Puang Allataala anna muanda'i pitu bintä. Kuissam ingganna pa'pogausammua'. Kuissam kuua disanga tubokoa', anna setonganna to mate di ada'koa'.

² Dadi lombaiia' mengkilala anna umpakatoto'i indo deennapi illaam kalemua', sumala tä'pi pi'de. Aka kuita gau'mua' tä'pi sundum dio olona Puang Allataala.

³ Dadi pengkilalalaia' indo puha dipatuduangkoa' anna indo puha uhhinggia'. Pogau'ia' ia too anna untihokongannia' gau'mu. Aka maka' tä'koa' mengkilala, iya la suleä' susi wattu nao-laam to maboko, tä' la muissanna' untajai.

⁴ Sapo' deem siapi sanaka-naka solamua' itim Sardis mapia gau'na sihhapam ma'poheba map-attim. Ingganna tau ia too la sihatam anna sipäto' mellaokam sola umpake poheba mabusa.

⁵ Menna-menna patalo, tau ia too la ma'poheba mabussä', tä' la disapui sanganna illaam mai suha' katuboam yabo suhuga,* anna la kusa'bii dio olona Ambeku sola ingganna malaika'na kuua: 'Tam too inde pentuhu'ku.'

⁶ Lako ingganna ma'hupatau pahallu la umpatanam talinganna umpalempe sulim

* **3:5:** *suha' katuboam:* Illaam indo suha' katuboam tituli' sanganna ingganna to ullambi'um katuboam sule lako salako-lakona. Batai: 20:15, 21:27.

patomalinna anna napailaam penabai inde tula'na Penaba Maseho lako ingganna jumaa'."

Kada dipalulako jumaa' Filadelfia

3:7-13

⁷ "Tulisanni duka' suha' lako indo malaika' to unγκambi' jumaa' dio kota Filadelfia naua:

Indem ia tula'na indo to maseho anna to tungka iannam, to unγκuasai pekädo'na ba'ba tama kahajaanna Daud.† Maka' natungka'i tä' deem tau la muissanni untutu'i, anna maka' natutu'i tä' deem tau la muissanni untungka'i.

⁸ Kuissam ingganna pa'palakoammua' anna kuissam toi kuua tä' pada umba kamatohoammua'. Sapo' tontä liukoa' muanda'i kadangkū, tä' tookoa' umbahoi kamatappasammu lako kaleku. Kannassai, kutungka'iammoko'a' ba'ba anna tä' deem tau la muissanni untutu'i.

⁹ Kannassai! Indo to ussangai kalena to Yahudi kaägä'-ägä' hi tia, aka taia to Yahudi si'da-sia pa'palakoanna. Aka setonganna kakalebuanna hi tia pentuhu'na tomahajanna setam. Tau ia too la kupasule dio olomua' menomba anna naisanni pole' naua iko si'da hia' ia to kupakamaja si'da-sia.

¹⁰ Aka malangkoa' untuhu'i pahentaku, indo kuua la tontäkoa' manontom, nasuhum la kukambi'koa' duka' ke sulei indo kamasussaam

† **3:7:** *pekädo'na ba'ba tama kahajaanna Daud:* Batai Yes. 22:22. Puha nadandi Puang Allataala lako tomahaja Daud la deem pessubunna mendadi tomahaja sule lako salako-lakona. Puang Yesus-um too indo pessubunna mendadi tomahaja nasuhum unγκuasai pekädo'na ba'ba tama kahajaam, kalembasanna Puang Yesus kuasa umpa'manasam katuboam sule lako salako-lakona.

la uhhua issinna lino. Ia too la dadi aka la dipa'sändä'i issinna lino.

¹¹ Tä'um masäe anna sulemä' sule. Dadi tobeia' manda' antii matoto' indo pepa'guhuam puha untahima, indana deenni muala bäbä songko' kapataloammua'.

¹² Menna-menna patalo, tau ia too la kupopen-dadi sihhapam andihi matoto' illaam Banua Di Ada'na Puang Allataala Debatangku, anna la illaam liu indo ongeam sule lako salako-lakona. Anna lako kalena tau ia too la kutuli' sanganna Puang Allataala Debatangku anna sanganna kotana, isanga Yerusalem bakahu tuhum yabo mai suhuga, napatuhum Debatangku. Anna sanga bakahungku la kutuli' duka' dio kalena.

¹³ Lako ingganna ma'hupatau pahallu la umpatanam talinganna umpalempe sulim patomalinna anna napailaam penabai inde tula'na Penaba Maseho lako ingganna jumaa'.”

*Kada dipalulako jumaa' Laodikia
3:14-22*

¹⁴ “Tulisanni duka' suha' lako indo malaika' to unγκambi' jumaa' dio kota Laodikia naua:

Indem ia tula'na indo to disa'bu' ‘Tä' mala tala dadi.’‡ Kaom too sa'bi matoto' to ma'tula' setappa', anna Kao kabuttuanna ingganna pa'padadinna Puang Allataala.

¹⁵ Kuissam ingganna pa'pogausammua'. Tä'koa' malussu anna tä' tookoa' masäkke. Mala kela malussu pissangka masäkke pissangka.

‡ 3:14: *Tä' mala tala dadi:* naua illaam basa Yunani, Amin.

¹⁶ Sapo' alla'na bää' muongei; Tala malussu tala masäkke. Nasuhum la kuluakoa' sule illaam mai sädäku.

¹⁷ Si muuaa': 'To makakakam anna tä'um deem aka kipeä, tä'um deem kakuhängangi;' Sapo' tä' muissanna' muua: 'Mehio-hiokam anna mehätä-hätä bua diita.' Aka setonganna si-hhapangkoa' to mase-mase, to buta, anna to ma'kambelä.

¹⁸ Dadi kupakilakoa' kuua: allii bulabam täsä'ku anna malakoa' mendadi to makaka. Allii duka' poheba mabusangu anna malakoa' tä' ma'kambelä mesihi'-sihi'. Anna allia' duka' pakulingku ussussuam matammu anna malakoa' paita.

¹⁹ Lako ingganna tau to kukamasei, kupakilala anna kusämbä'i. Dadi pahallukoa' tigaha' anna untihokongam ingganna gau' kadakemu.

²⁰ Kannassai! Ke'de'mä' temo dio inde olo ba'ba ma'kada. Iai too uhhingngii anna natungka'iannä' ba'bana, la tamaä' anna mangngandekam sola.

²¹ Menna-menna patalo, tau ia too la kupäbäi muokko' solakam yabo okkosam kahajaangu, umba susi puhämä' patalo anna muokko'mä' sola Ambeku yabo okkosam kahajaanna.

²² Lako ingganna ma'hupatau pahallu la umpatanam talinganna umpalempu sulim patomalinna anna napailaam penabai inde tula'na Penaba Maseho lako ingganna jumaa'."

KADUANNA DIPAITAI (4:1-16:21)

To menomba yabo suhuga

4:1-11

¹ Puhai ia too, dipaitai pole omä' mesa ba'ba yabo suhuga tibukka. Iya kuhingngi oom indo kamaha ma'kada susi moninna lalloho' naua: "Maiko eta inde anna kupaitaiko indo la dadi illaam wattu mane la sule."

² Iya tappa mengkähä siaham Penaba Maseho illaam kaleku. Iya kuitam yabo suhuga mesa okkosam kahajaam, anna deem to muokko' yabona.

³ Hupanna indo to muokko', palassinim susi indo batu masuli' isanga yaspis anna sardis. Anna indo okkosam kahajaam naluä sahiha susi indo batu masuli' isanga zamrud, mapi'dä' diita.

⁴ Indo okkosam kahajaam, napali' lao dua pulo appa' okkosam kahajaam senga'. Indo okkosam, pantam naokko'i dua pulo appa' to pebaba sangngim ma'poheba mabussä' anna ma'songko' bulabam.

⁵ Indo okkosam kahajaam to illaam tängä naongei buttu kila' silalle anna guntu' lippä'-lippä'.

Deem toi pitu ballo lekke' dio olona indo okkosam kahajaam. Iam too indo pitu penaba dio olona Puang Allataala.

⁶ Deem toi dio olona indo okkosam angga' sali pada le'bo' kalua'na, silosa susi dahammim.

Anna indo okkosam naposanda sikunna appa' to ma'penaba, naponnoi mata boko'na anna olona.

⁷ Uhuna indo to ma'penaba, susi singa diita; kaduanna susi sapim laki; katallunna ma'lindo

tau; kaappa'na susi bunia mentia'.

⁸ Indo appa' to ma'penaba sanda si annam pani'na anna naponnoi mata lako kalena. Deem toi duka' mata dio tandai tamanna pani'na. Allo bengi indo to appa' tä' deem naondai menani naua:

“Maseho, maseho, maseho

Puang Allataala Debata To Handam Kuasa,

to inna deemmi pempom dio mai,

anna to tubo sule lako temo,

anna to la da'da' liu sule lako salako-lakona!”

⁹ Indo appa' to ma'penaba menani untilalla'i ingganna pa'kamasena, anna umpuji umpa'kasallei kamatandeanna indo to muokko' yabo okkosam kahajaam, to tubo sule lako salako-lakona. Menani oi too indo to appa',

¹⁰ iya ma'balinguntu' oom menomba indo dua pulo appa' to pebaba dio olona indo to muokko' yabo okkosam kahajaam battu diua to tubo sule lako salako-lakona. Napasindum muäläi songko' bulabanna anna napaokko'i dio olona indo okkosam kahajaam tanda pa'pakasallena lako, anna ma'kadai naua:

¹¹ “O Puang Allataala Debatangki,

Anggam Iko sihatam dipuji, dipa'kasallei, anna diakui kakuasaammu.

Aka iko umpadadi ingganna aka-aka.

Pa'elo'mu anna mala ingganna-ingganna sia dipadeem anna dipatubo.”

5

Suha' tilulum anna Änä' Domba
5:1-14

¹ Puhai ia too kuitam salulum suha' dio lima kananna indo To muokko' yabo okkosam kahajaam. Indo suha' ponno patomali passuha' anna tandana tä'pi deem dibukkai, iya tontäpi pepanti'na, pitu laoanna panti' mapulu'.

² Mane kuitai mesa malaika' bomboam katamba-tamba naua: “Mennam la sihatam umbukkai pepanti'na inde suha' mane naballa'i?”

³ Sapo' tä' deem moi podo la mesa, susi yabo suhuga susi illaam lino teem tando dokkona lino, la mala umbukkai pepanti'na indo suha' tilulum, battu haka la mala naita tandai tamanna indo suha'.

⁴ Iya ma'pase'go'mä' sumahho aka tä' deem moi podo la mesa sihatam umbukkai battu haka la mala naita tandai tamanna.

⁵ Iya tappa napa'kadaimä' indo mesa to pebaba naua: “Daa ussahho! Petua'i! Aka puham patalo indo to disa'bu' Singa pessubunna Yehuda, battu diua peampoanna tomahaja Daud to handam kaissangam.”* Iam too la sihatam umbukkai indo pitu pepanti' anna naballa'i indo suha'.

⁶ Mane kuita polei mesa Änä' Domba ke'de' dio ampe'na indo okkosam kahajaam napaitängätängä indo appa' to ma'penaba sola ingganna indo to pebaba. Indo Änä' Domba anggasanna puham dihehe' diita. Pitu tandu'na anna pitu matanna, iam too indo pitu penaba si dio olona

* **5:5:** *Singa pessubunna Yehuda:* batai Kad. 49:9-10; *peampoanna tomahaja Daud to handam kaissangam,* indo dituli' illaam basa Yunanani, naua ia ke basa Bambanni: *Waka'na Daud;* kalembasanna, To dilanti' la mepasalama' buttu illaam mai pessubunna tomahaja Daud; batai 2Sam. 7:12-13; Yes. 11:10; Los. 22:16.

Puang Allataala to puha disua tama lino.

⁷ Iya le'ba'um lako indo Änä' Domba nakandoi indo suha' tilulum dio mai lima kananna indo to muokko' yabo okkosam kahajaam.

⁸ Tappana naala indo suha' tilulum, iya menomba siaham indo appa' to ma'penaba sola indo dua pulo appa' to pebaba dio olona indo Änä' Domba. Umposanda katapi anna tubum bulabam kessi tunuam bubanau'. Indo tunuam bubanau' kalembasanna sambajanna umma'na Puang Allataala.

⁹ Iya silelem umpeniam mesa peniam bakahu naua:

“Iko sihatam mualai itim suha' tilulum
anna umbukkai pepanti'na.

Aka Iko puhangko dipatei

anna katitolloanna hahamu napolalam usso-
longko ma'hupatau la umpatinanda lako
Puang Allataala,

indo to buttu dio mai si mesa-mesa kabut-
tuanna, basana, bottona, anna kahajaanna
illaam lino.

¹⁰ Puhangko umpamesa umma'mu mendadi
mesa kahajaam sangngim mendadi sando
to mengkähä illaam bela' di ada'na Puang
Allataala to tapenombai.

Anna duka' umpopendadi tomahajako ingganna
umma'mu la mampahe' illaam lino.”

¹¹ Mane kuita pole oi malaika' tä' dibela di-
hekem budanna, umpali' lao indo okkosam ka-
hajaam anna indo appa' to ma'penaba sola ing-
ganna indo to pebaba. Anna kuhingngi kama-
hanna indo malaika'

12 sikaoli menani naua:

“Indo Änä' Domba to puha dihehe' sihatam untahima kakuasaam, katomakakaam, kakeakasam, anna kamatohoam;

Anna sihatam dipa'kasallei, dipomatande, anna dipuji!”

13 Mane kuhingngii ingganna menabanna susi yabo suhuga, susi illaam lino, teem tando dokkona lino, anna illaam le'bo' menani naua:

“Kipuji anna kipa'kasallei To muokko' yabo indo okkosam kahajaam to illaam tängä, anna Änä' Domba, anna kiakui kamatandeanna sola kakuasaanna sule lako salako-lakona!”

14 Iya natimba'um indo appa' to ma'penaba naua: “Tä' mala tala dadi.” Anna ingganna indo to pebaba sangngim ma'balinguntu' menomba.

6

Dibukkai pepanti'na indo suha'

6:1-17

1 Puhai ia too, kuitam indo Änä' Domba umbukkai mesa indo pitu pepanti', iya kuhingngim mesa indo appa' to ma'penaba ma'kada susi guntu' kamahanna naua: “Maiko!”

2 Iya kuita siaham mesa daham mabussä' disäkei. Anna indo to ussäkei muanda'i bälä'du' anna dibeem songko' kapataloam. Iya le'ba'um sihhapam mesa to si patalo la lao oom untaloi balinna.

3 Puhai ia too, nabukkai pole oom indo Änä' Domba kaduanna indo pepanti'. Iya kuhingngim

kaduanna indo to ma'penaba ma'kada naua:
“Maiko!”

⁴ Iya kuita pole oom messubum mesa daham malellä disäkei. Indo to ussäkei dibeem mesa pa'dam kasalle anna kakuasaam la umpak-ende' kasianu-anuam illaam inde lino, anna mala sipate-patei hupatau.

⁵ Puhai ia too, nabukkai pole oom indo Änä' Domba katallunna indo pepanti', iya kuhingngim katallunna indo to ma'penaba ma'kada naua:
“Maiko!” Iya kuita pole oom mesa daham mal-ottä disäkei. Indo to ussäkei muanda'i pegantam.*

⁶ Mane kuhingngii susi kamaha buttu illaam mai alla'-alla'na indo appa' to ma'penaba naua:
“La laoko ungdakei bela' gandum, nasuhum salite' gandum mapia sipadaam pa'pesaho pa'sangngalloam, anna tallu lite' gandum senga', pa'sangngalloam siam duka'. Sapo' tä' ia la ungdakei minnä' zaitun anna anggur.”

⁷ Puhai ia too, nabukkai pole oom indo Änä' Domba kaappa'na indo pepanti', iya kuhingngim indo to ma'penaba kaappa'na ma'kada naua:
“Maiko!”

⁸ Iya kuita pole oom mesa daham maputtum disäkei. Indo to ussäkei isanga To meälai anna dio mai boko'na natuhu' To disangai linona to mate. Iya silelem dibeem kakuasaam la umpatei bahe appa'na issinna lino. Iya deemmi mate illaam pa'bundusam, deem mate illaam kakobeam,

* **6:5:** *muanda'i pegantam:* kalembasanna, la sule kakobeam nasuhum inganna kinande la digantam ke ditabai lako tau aka saidi' kinande, Sand. 26:26; Yeh. 4:16.

deem napatei saki ma'hupa-hupa anna deem toi napatei olo'-olo' to peande.

⁹ Puhai ia too, nabukkai pole oom indo Änä' Domba kalimanna indo pepanti'. Iya kuitam dio ibi'na indo ongeam pehumalasang sungnga'na ingganna to mate dipatei aka muanda'i anna ussa'bii kadanna Puang Allataala.

¹⁰ Sikatamba naua: “O Debata To Handam Kuasa, to maseho, anna to malolo. La masäepaka mane umpassalako to lino aka puhangkam kami' napatei?”

¹¹ Iya dibeemmi sanda si mesa baju kalando mabusa, mane diuaanni: “Ampaipia' säpäi' sampe puha asam dipatei ingganna sababangam-mua' anna solasubummua', indo to la mate susikoa'.”

¹² Mane kuita pole oi nabukkai Änä' Domba indo pepanti' kaannanna. Iya dadi siahanni lino' kasalle, mata allo malotä susi poheba bahata, anna bulam malea susi haha.

¹³ Ingganna bintä mahinä'dä' yabo mai langi', honno' tama lino sihhapam bua ara tä'pi matua napuhidi' hibu' kasalle.

¹⁴ Mane tilulunni langi' lambi' pa'de diita. Anna ingganna tanete sola leutam mäläi dio mai ongeanna.

¹⁵ Nasuhum ingganna hupatau illaam lino sangngim membuni tama leä anna lako alla' batu yabo tanete, susinna tomahaja, to kasalle, punggabana sohodadu, to makaka, anna to kuasa, sola ingganna tau senga', susi sabua' teem taianna sabua'.

¹⁶ Napasindum sikaoli naua: “O tanete, sikuku'ikam! O batu, bunikam, anna mala tä'kam nahua pennenne'na To muokko' yabo okkosam kahajaam, anna tä'kam nahua aha'na Änä' Domba.

¹⁷ Aka sulem indo allo katilakaam kasalle la naongei Puang Allataala sola Änä' Domba umpalippä' aha'na, anna tä' deem mesa tau la umbelai naoloi.”

7

144,000 tau budanna ditandai

7:1-8

¹ Puhai ia too kuitam appa' malaika' ke'de' umposanda sikunna lino. Ullapa' appa' lalanna hibu' illaam lino anna mala pa'de hibu' yabo galantangam, illaam le'bo', indana deenni uh-hodo ingganna kaju.

² Mane kuitai mesa malaika' senga' buttu illaam mai tandai mata allo umbaba petandana Puang Allataala to tubo, la ditandaiam umma'na. Iya metambam lako indo to appa' malaika' to puha nabeem Puang Allataala kakuasaam la ungdakei galantangam anna le'bo' naua:

³ “Dapa yolo ungdakei galantangam sola le'bo' anna ingganna kaju, ke tä'i puha kitandai yolo kidena ingganna sabua'na Puang Allataala Debatanta.”

⁴ Iya kuhingngim indo to ditandai sahatu' appa' pulo appa' sa'bu tau budanna. Indo to ditandai, pessubunna sapulo dua pentoosanna to Israel,

⁵ susinna pessubunna Yehuda sapulo dua sa'bu ditandai;

pessubunna Ruben sapulo dua sa'bu;
 pessubunna Gad sapulo dua sa'bu;
⁶ pessubunna Asyer sapulo dua sa'bu;
 pessubunna Naftali sapulo dua sa'bu;
 pessubunna Manasye, sapulo dua sa'bu;
⁷ pessubunna Simeon sapulo dua sa'bu;
 pessubunna Lewi sapulo dua sa'bu;
 pessubunna Isakhar sapulo dua sa'bu;
⁸ pessubunna Zebulon sapulo dua sa'bu;
 pessubunna Yusuf sapulo dua sa'bu;
 anna pessubunna Benyamin sapulo dua sa'bu.

Tau tä' dibela dihekem budanna
7:9-17

⁹ Puhai ia too kuita pole oom tau mepilla'-pilla' budanna, tä' deem mesa tau la umbelai nahekem. Indo tau buda buttu dio mai ingganna kahajaam, kabuttuam, botto, anna basa illaam lino. Sangngim ke'de' dio olona indo okkosam kahajaam anna dio olona indo Änä' Domba. Sangngim ma'juba mabusa anna umposanda palapa andulam,*

¹⁰ napasindum sikatamba naua:
 “Kasalamasam buttu di Puang Allataala Debatanta
 to muokko' yabo okkosam kahajaam,
 anna buttu di Änä' Domba.”

¹¹ Ingganna malaika' ke'de' umpali' indo okkosam kahajaam sola ingganna to pebaba anna indo appa' to ma'penaba. Sangngim ma'balinguntu' menomba lako okkosam kahajaam umpenombai Puang Allataala

* 7:9: *umposanda palapa andulam*: tanda pa'pakasalle anna katilallasam.

12 napasindum naua:

“Abana tappa' susi!

Dipuji Puang Allataala Debatanta.

Dipuji kamatandeanna anna kakeakasanna.

Ditilalla'i anna dipa'kasallei

anna dipuji kakuasaanna sola kamatohoanna
sule lako salako-lakona.

Abana inna la diua!”†

13 Iya nakutanaimä' mesa indo to pebaba naua:
“Menna hia inde lako ma'juba mabusa anna
buttu umba hia ngei?”

14 Kutimba'im kuua: “Tä' kuissam tuam, aka
iko hia la muissanni.”

Iya natulasammä' naua: “Inde lako tau to puha
ussi'dim pandahhaam kasalle. Puhaim umpake
hahana Änä' Domba untappa'i jubana lambi'
mabussä'.

15 Nasuhum ke'de'um dio olona okkosam ka-
hajaanna Puang Allataala anna menombai allo
bengi illaam Banua Di Ada'na. Anna indo
To muokko' yabo okkosam kahajaam, lam too
muongannii

16 napolalam tä'um la ussi'dim katadeasam
anna kamabähhängam, anna tä'um la nadä'dä'
allo mapana'.

17 Aka indom Änä' Domba ke'de' dio ampe'na
okkosam kahajaam la unγκambi'i anna la natette
lako uwai katuboam. Anna Puang Allataala la
umpassiianni uwai matanna.”

† 7:12: *Abana inna la diua!*: naua illaam basa Yunani, *Amin*.

8

*Pepanti' kapitunna nabukkai Änä' Domba**8:1-5*

¹ Puhai ia too nabukkai pole oom Änä' Domba indo pepanti' kapitunna, iya mattam siaham issinna suhuga umbai' setangnga tette' masäena.

² Iya kuitam pitu malaika' indo to si ke'de' dio olona Puang Allataala dipasandai si mesa sangkakala.

³ Pissananna sulem mesa malaika' senga' umbaba ongeanna tunuam bubanau', bulabam dipapia, anna ke'de'i dio olona ongeam pehumalasang. Iya dibeemmi bu'dä' tunuam bubanau' la dipasolaam sambajanna ingganna umma'na Puang Allataala, aka la napehumalasang yabo ongeam pehumalasang bulabam, dio olona indo okkosam kahajaam.

⁴ Pada laom sambajanna ingganna umma'na Puang Allataala anna hambunna indo bua pemala' tumbum längäm olona Puang Allataala, mengkalao dio ongeanna tunuam bubanau' indo naanda'i malaika'.

⁵ Puhai ia too mualam api indo malaika' yabo ongeam pehumalasang anna napangngis-sianni indo ongeanna tunuam bubanau', mane napa'tibeanni tama lino. Iya lippä'-lippä' siaham guntu', silalle kila', anna lino' kasalle.

*Sangkakala naponi malaika'**8:6-9:21*

⁶ Puhai ia too, sangngim umpatokam sangkakalana indo pitu malaika' la sibala'-bala' mamponi.

⁷ Tappana umponi sangkakalana indo malaika' uhuna, iya tappa tuhum siaham uham batu sola api sihau haha dipatitollo tama lino. Iya mampu'um bahe tallunna lino, bahe tallunna kaju, anna ingganna humpu'.

⁸ Umponim sangkakalana indo malaika' kadu-anna, iya tappa diita siaham susi tanete kasalle sundällä' api ditibe tama le'bo'. Iya tappa mendadi haha bahe tallunna le'bo',

⁹ mate bahe tallunna issinna le'bo', anna huppu' bahe tallunna kappala'.

¹⁰ Umponim duka' sangkakalana indo malaika' katallunna, iya tappa mehonno' siaham mesa bintä kasalle sundällä' susi ballo. Indo bintä untappai bahe tallunna salu anna kalimbuä.

¹¹ (Indo bintä disangai Mapäi'). Iya mapäi'um bahe tallunna uwai, nasuhum buda tau mate aka muihu' indo uwai mapäi'.

¹² Umponim duka' sangkakalana indo malaika' kaappa'na, iya tappa kadake siaham bahe tallunna mata allo, bulam, anna bintä, nasuhum sangngim malillim bahe tallunna. Iya tä'um masiä' bahe tallunna allo, anna tä'um paindo bulam sola bintä bahe tallunna bengi.

¹³ Mane kuitai mesa bunia mentia' yabo langi' anna kuhingngi kaoli-oli naua: "Tettekede! Tilaka, tilaka, tilaka hupatau illaam lino ke nahingngii moninna indo tallupi sangkakala la naponi malaika'!"

9

¹ Umponim sangkakalana indo malaika' kalimanna, iya kuitam mesa bintä to puha mehonno'

tama lino. Bintä ia too dibeem pegontinna ba'ba gahoä handam mandalam, pangkuhunganna setam.

²Tappana natungka'i ba'bana indo gahoä, tumbummi hambu dio mai susi hambunna hompom kasalle, lambi' malillim kaliane napobua' indo hambu.

³Anna titantam bati' illaam mai indo hambu umponnoi lino. Indo bati' dibeem kakuasaam la mangngipo susi peipona alipam.

⁴Anna diuaam: "Tä'koa' la ungdakei humpu' dio lino sola ingganna tanangam anna kaju. Sapo' anggam indo to tä' deem tandana Puang Allataala yabo kidena, mala undahhaa'."

⁵Indo bati' tä' dipäbäi la umpatei hupatau sapo' anggam la nadahha lima bulam masäena. Indo pandahhaam la susi mapi'di'na peipona alipam.

⁶Illaam indo wattu lima bulanna, etam too hupatau la umpeä lalam anna mala mate, sapo' tä' mala mate. Mohäe la mate, sapo' tä' mala.

⁷Anna indo bati' sihhapam daham la dipake ma'bundu'. Yabo ulunna deem susi songko' bulabam. Anna lindona susi lindo tau.

⁸Beluä'na susi beluä' baine. Isinna susi isinna singa.

⁹Anna dadanna nasapu' susi baju bassi. Pengkaluäppä'na magaluntu' susi bendi buda nakondongam daham tama pa'bundusam.

¹⁰Engko'na anna peipona susi engko'na anna peipona alipam. Dio indo engko'na naongi ipo la undahha hupatau lima bulam masäena.

¹¹Anna deem tomahajanna. Indo tomahajanna, mesa malaika' si umpahe' issinna indo gahoä mandalam. Situhu' basa Ibrani indo malaika'

isanga Abadon, anna situhu' basa Yunani isanga Apolion, (kalembasanna To Mangkadakei).

¹² Lessu'um sahhupa katilakaam. Anna la meula'pi dua hupa.

¹³ Umponim duka' sangkakalana indo malaika' kaannanna, iya kuhingngim kamaha buttu il-laam mai indo appa' tandu' dio sikunna ongeam pehumalasang bulabam dio olona Puang Al-lataala,

¹⁴ ma'kada lako indo malaika' kaannanna to muanda'i sangkakala naua: "Lappasanni indo appa' malaika' puha disäke' dio salu Efrat indo salu kasalle."

¹⁵ Iya dilappasam siaham indo appa' malaika' to dipatokaam taum eta too, bulam eta too, allo eta too, anna tette' eta too la umpatei bahe tallunna hupatau.

¹⁶ Buda sohodadu ma'daham napasola indo appa' malaika'. Ditudasannä' budanna, iya dua hatu' juta.

¹⁷ Illaam indo dipalosaianä', indo daham anna to ussäkei sangngim ma'baju bassi malea susi lelo api, malibulum, anna mahihhim. Indo daham sangngim ma'ulu singa anna illaam mai sädäna messubum api, hambu, anna susi dama' ditunu.

¹⁸ Inde tallu hupa kamapi'disam kasalle mes-subum illaam mai sädäna indo daham umpatei bahe tallunna hupatau.

¹⁹ Kakuasaanna indo daham illaam sädäna anna dio engko'na. Indo engko'na ma'ulu susi ula' ussägai hupatau.

²⁰ Sapo' indo hupatau tää'na napatei indo

kamapi'disam kasalle, tä' liu siam untihokongam gau'na indo si umpenombai pa'papia kalena. Tontä liu siam mehumala' lako setam anna lako ingganna debata lino pa'papia kalena, susinna bulabam, peha', gällä, batu, anna kaju napapia. Sapo' indo to napapia tä' di mala paita, tä' pahingngi, anna tä' mala mellao.

²¹ Anna tä' liu siam untihokongam gau'na susinna papateam, ma'issam-issam, ullullu' pa'bannetauam anna kaboko-boko.

10

Malaika' anna salulum suha' bahinni' *10:1-11*

¹ Puhai ia too, kuita pole oom mesa malaika' bomboam tuhum yabo mai suhuga umpes-salindim gabum, anna tindä' sahiha yabo ulunna. Lindona pangkähhä susi mata allo, anna bitti'na anggasanna lelo api.

² Dio pala'na deem salulum suha' bahinni' sapo' tibukka. Bitti' kananna mehhondo illaam le'bo' anna bitti' kaihinna mehhondo yabo galantangam.

³ Napekasallei kaoli-oli susi moninna singa. Tappana puha meoli, iya magahugum indo pitu guntu' untimba'i indo peoli.

⁴ Lessu'i magahugu indo pitu guntu', iya la kutuli'um battuam indo tula'na, sapo' tappa kuhingngi hi kamaha yabo mai suhuga ma'kada naua: “Bunianganni tula'na indo pitu guntu'. Daa untuli'i!”

⁵ Anna indo malaika' to kuita mehhondo illaam le'bo' sabali bitti'na anna yabo galantangam sabali, muäkä' lima kananna längäm langi'.

⁶ Anna umpa'pindai sanganna Puang Allataala to tubo sule lako salako-lakona, anna to puha umpadadi langi' sola lino anna le'bo' sola ingganna issinna, ma'kada naua: “Tä'um la dipadende pattujunna Puang Allataala.

⁷ Sapo' maka' umponim sangkakalana indo malaika' kapitunna, iya la sule lakom indo pattuju napokada ditambim Puang Allataala, umba susi puha napa'pakahebaam lako sabua'na battu diua ingganna nabi.”

⁸ Puhai ia too, kuhingngi pole oom indo kamaha yabo mai suhuga ma'kada naua: “Laoko alai indo suha' salulum tibukka dio pala'na indo malaika' to mehhondo illaam le'bo' anna yabo galantangam.”

⁹ Iya le'ba' siahämä' lako indo malaika' kupelau indo suha'. Iya nauaammä': “Alai anna muandei. La matannim susi duho ussi'dim ke illaanni sädämu, sapo' la mapäi' ke illaammi tambu'mu.”

¹⁰ Iya kualam indo suha' dio pala'na indo malaika' anna kuandei. Illaanni sädäku kusi'dimmi matannim si'da susi duho, sapo' tappana puha kuande, iya mapälli'um illaam tambu'ku.

¹¹ Iya napa'tula'imä' naua: “Tä' mala tala umpalombum polepi kadanna Puang Allataala indo to la dadi lako ingganna botto, kahajaam, basa, anna tomahaja illaam lino.”

11

Puang Allataala ussua dua sa'binna

11:1-14

¹ Puhai, iya dibeemmä' tekkem la dipopepaju, anna nauai: “Laoko paju Banua Di Ada'na Puang Allataala sola indo ongeam pehumalasang anna uhhekenni budanna hupatau to menomba ilaam.

² Sapo' damom tia umpajui indo pa'hanteam sulibanna indo Banua Di Ada'na, aka ongeam ia too puham dibeem lako hupatau to tä' muissam Debata. Tau ia too la unguasai Kota Maseho appa' pulo dua bulanna.

³ Anna la kusua indo dua sa'bingku lao umpalanda' tula'ku. La ma'poheba bahata anna umpalombum tula'ku sasa'bu dua hatu' annam pulo allona.”

⁴ Indo dua sa'bi, iam too indo dua too' zaitun anna dua andihi lampu* ke'de' dio olona Debata to unguasai inde lino.

⁵ Anna maka' too deem tau mohäe la ussägai indo dua sa'bi, iya la messubum api illaam mai sädäna indo sa'bi anna umpempa'deanni indo balinna. Susim too kamateam la ullambi' ingganna to maelo' la ussägai indo dua sa'bi.

⁶ Anna duka' muampuam kakuasaam la umpadadi kulla' kalandu anna mala tä' tuhum uham sule lako puha umpalombum kadanna Puang Allataala. Anna muampuam toi kakuasaam la umpopendadi haha ingganna uwai susi salu teem le'bo'. Anna kuasa umpahuai lino

* **11:4:** *too' zaitun anna dua andihi lampu:* batai Za. 4:1-3, 11-14.

ingganna hupanna kamapi'disam kasalle situhu' pa'elo'na.

⁷ Puhai too napa'paissangam indo kadanna Puang Allataala, iya la kende' indo mesa olo'-olo' to peande dio mai indo gahoä handam mandalam, la mueba indo dua sa'bi anna la nataloi, lambi' napatei.

⁸ Puhai too napatei, iya napalandam-landammi bakkena dio lalam illaam indo kota kasalle. (Indo kota naongi Debatanna dipatei yabo kaju sitambem. Anna dipasihpam Sodom anna Mesir aka susim gau' kadakena issinna indo ongeam ia too.)

⁹ Indo bakkena la nasipetua'-tua'i tau to buttu dio mai ingganna botto, kabuttuam, basa, anna kahajaam illaam lino. Tallungngallo anna sapolo masäena la nasipetua'-tua'i, anna sangngim naua: "Tä' mala la dilamum."

¹⁰ Anna ingganna hupatau illaam lino la natalalla'i kamateanna indo dua nabi, aka puha umpi'di' hupatau illaam lino. Nasuhum la umpadeem hame-hame kasalle anna sipakatu-katui ma'hupa-hupa baham-baham, tanda kati-lallasanna.

¹¹ Tappana tallungngallo anna sapolo, iya napasulem Puang Allataala penaba ma'patubo umpentamai indo dua sa'binna, nasuhum mel-limbangom anna ke'de'i. Iya ingganna to muitai sangngim tinggi'gi' mahea'.

¹² Pissananna, uhhingngim kamaha yabo mai suhuga indo dua sa'bi metamba naua: "Diokoa' mai!" Iya le'ba'um längäm suhuga nasapu' gabum nasa'bii ingganna balinna.

13 Wattu eta too dadi lino' kasalle, nasuhum huppu' bahe sapulona indo kota. Pitu sa'bu tau mate passägäinna indo lino'. Anna indo tubonapi sangngim tinggi'gi' mahea', napolalam umpa'kasallei Puang Allataala to umpuängam suhuga.

14 Lessu'um ia katilakaam kapenduanna. Sapo' kannassai, katilakaam kapentallunna muolam lalam la bambannam sule.

Sangkakala kapitunna

11:15-19

15 Tappana umponi sangkakalana indo malaika' kapitunna, iya dihingngim buda to metamba yabo suhuga naua:

“Kakuasaam la umpahenta issinna lino illaammi lisu pala'na Puang Allataala Debatanta anna To puha nalanti' la mepasalama'! Anna Ia la ma'pahenta sule lako salakolakona!”

16 Iya ma'balinguntu'um menomba indo dua pulo appa' to pebaba to muokko' yabo okkosam kahajaam dio olona Puang Allataala anna ma'kadai

17 naua:

“Puang Allataala Debata To Handam Kuasa, to inna deemmi pempom dio mai anna to tubo sule lako temo! Ma'kuhhu' sumanga'kam matim olomu, aka indo kakuasaammu to taditondom puham umpalako, anna umpahandu'um ma'pahenta!”

18 Ingganna hupatau to tamuissam Debata ma'tatta' keaha';

Aka lambi'um wattunna la umpalippä'ko aha'mu.

Anna wattunnam duka' la umpopa'tadongkongangko ingganna to mate,

anna la umbeem sahona lako ingganna sabua'mu, battu diua ingganna nabimmu.

Anna susi toi duka' lako ingganna umma'mu to umpengkahea'i anna umpa'kasallei sangammu, susi to kasalle teem to bahinni'.

Lambi'um duka' wattunna la untallangam ingganna to ma'dasa-dasa illaam lino.”

¹⁹ Puhai ia too, tappa titungka' siaham indo Banua Di Ada'na Puang Allataala yabo suhuga, iya diitam indo patti naongei pa'dandianna Puang Allataala.† Iya tappa silalle siaham kila', lippä'-lippä' guntu', lino' kasalle, anna magaluntu' uham batu.

12

Baine anna naga

12:1-18

¹ Pissananna kuitam yabo langi' mesa tanda memängä-mängä maneanna diita susi. Deem mesa baine umpehhondoi bulam anna umpa'poheba mata allo. Ma'songko' tomahaja dipadekke'i sapulo dua bintä.

² Indo baine kebättä anna lambi'um wattunna la keänä', nasuhum kaoli-oli aka mangn-guhiba'um.

† **11:19:** *patti naongei pa'dandianna Puang Allataala:* batai 1Haj. 8:1-9.

³ Mane kuita polei yabo langi' mesa tanda memängä-mängä. Deem mesa naga malea pada poa, pitu ulunna anna sapulo tandu'na. Yabo indo ulunna sanda songko' tomahaja.

⁴ Umpessämbäsam engko'na, iya umpassii bahe tallunna bintä yabo langi' nahonnosam tama lino. Mane ke'de'i indo naga mangngampa dio olona indo baine la keänä' aka pattujunna naua: “Subunna too indo änä'-änä', tappa kuamma' kalebum.”

⁵ Pissananna indo baine unckeänäsammi mesa muane-ane, to la umpahenta ingganna hupatau umpake palu-palu bassi. Sapo' tappa diala hi indo änä'-änä' dibaba lako Puang Allataala anna dipayaboi okkosam kahajaanna.

⁶ Iya tappa muäläi siaham duka' kalena indo baine le'ba' lako ongeam puha napatokaam Puang Allataala dio pohiallasam. Aka la naongei ditahinana sasa'bu dua hatu' annam pulo benginna.

⁷ Iya dadim pa'bundusam yabo suhuga. Mikhael sola ingganna malaika' pentuhu'na sibundu' indo naga sola ingganna malaika' pentuhu'na.

⁸ Sapo' tä' mala patalo indo naga, nasuhum tä'um dipäbäi la yabo suhuga sola malaika' pentuhu'na.

⁹ Iya dipa'tibeammi lao indo naga poa. Iam too indo diuaam nenena naga, ia toi diuaam tomahajanna setam battu diua setam bulitu' to umbaba bulim issinna lino. Iam too indo to dipa'tibeam tama lino sola ingganna malaika' pentuhu'na.

10 Pissananna, iya kuhingngim to metamba illaam suhuga naua:

“Tentomai lambi'um pole' wattunna Puang Al-lataala Debatanta
la umpasule lako pattujunna mepasalama'.
Anna la ma'kuasa anna ma'pahenta.

Anna lambi' toom duka' wattunna indo To nalanti' Puang Allataala
umpasalama' hupatau la umpasule lako kakuasaanna.

Aka puham dipa'tibeam illaam mai suhuga
indo to si angga allo bengi untula'
kakadakeanna solasubunta dio olona
Puang Allataala.

11 Natalo solasubunta aka indo katitolloanna
hahana Änä' Domba,
anna indo umpa'pakahebaam diona kasalamasam.

Anna tä' umpakalando katuboam di lino,
sapo' sangngim ahu' umbeho kalena dipatei.

12 Dadi sihatam anna sipäto' muahhe lembäna
suhuga
sola ingganna issinna kassi anna tilalla'!

Sapo' tilaka ia issinna lino sola le'bo'
aka tuhummi tomahajanna setam!

Anna ma'tatta' keaha' ma'kasubu-subu
aka naissammi naua sai'di' mandam wattu la
naolaam.”

13 Tappana nasi'dim indo naga naua:
“Ditibemä' tama lino,” iya tappa umpangngappi'
siaham indo baine to ungkeänäsam mesa muaneane.

14 Sapo' indo baine dipapani'i dua pani'na
bunia gege, anna mala mentia' lako indo ongeam

dipatokaam dio pohiallasam la naongi ditahinana tallu taum setangnga, anna mala tä' nasägäi indo naga.

¹⁵ Tappana naita tä' la mala nalambi', iya umpatibuloso-losom uwai illaam mai sädäna napasopa'i indo baine anna malai naanusam.

¹⁶ Sapo' napesäkäi litä' indo baine. Aka indo litä' mengängngä muamma' indo uwai pada salu buttu illaam mai sädäna indo naga.

¹⁷ Iya saundu'um meali-ali indo naga lako indo baine, nasuhum le'ba' umbundu' ingganna pebatisam senga'na indo baine, battu diua ingganna indo to untuhu'i pahentana Puang Al-lataala anna to tontä liu manontom muanda'i pepa'guhuanna Puang Yesus.

¹⁸ Mane ke'de'i dio bihim le'bo' indo naga.

13

Olo'-olo' to peande buttu illaam mai le'bo'

13:1-10

¹ Anna mane kuita mesa olo'-olo' to peande buttu illaam mai le'bo', sapulo tandu'na anna pitu ulunna. Yabo indo tandu'na sanda songko' tomahaja. Anna yabo indo ulunna pitu sangngim tisuha' sanga. Anna kalembasanna indo sanga tisuha' untelle Puang Allataala.

² Indo olo'-olo' to peande kuita, kalena susi macan tutul. Sapo' bitti'na susi bitti' beruang anna pudu'na susi pudu' singa.* Iya nabeemmi duka' indo naga kamatohoam, katomahajaam,

* **13:2:** *macan tutul, beruang, anna singa:* Dan. 7:2-7.

anna kakuasaam lako indo olo'-olo' to peande susi indo naampuam.

³ Mesa ulunna indo olo'-olo' to peande deem diita susi bila'na basa masambam. Iya mängä-mängä asammi ingganna issinna lino muitai aka naua: “Akanna malapi tubo?” Nasuhum sangngim untuhu'i indo olo'-olo' to peande.

⁴ Anna sangngim umpenombai indo naga, aka ia umbeenni kakuasaam indo olo'-olo' to peande. Anna duka' umpenombai indo olo'-olo' to peande, aka naua: “Tä'um deem la untondonni kakuasaanna,” anna “Tä' deem la bahani muebai.”

⁵ Indo olo'-olo' to peande dibeem pudu' umpassubum tula' matampo-tampo untelle Puang Allataala. Anna dibeem toi kakuasaam la ma'pahenta appa' pulo dua bulanna.

⁶ Iya ma'tula'um untelle Puang Allataala. Natelle sanganna, ongeanna, anna ingganna to tohho yabo suhuga.

⁷ Dipäbäipi duka' umbundu' anna mueba umma'na Puang Allataala lambi' nataloi. Anna dibeem kakuasaam la unguasai ingganna kabuttuam, botto, basa, anna kahajaam illaam lino.

⁸ Indo olo'-olo' to peande napenombai asam hupatau illaam lino, sulibanna indo to inna tisuha'um sanganna illaam suha' katuboam[†] yabo suhuga indo anna tä'pi dipadadi inde lino.

[†] **13:8:** *suha' katuboam:* Illaam suha' ia too tituli' sanganna ingganna to ullambi'um katuboam sule lako salako-lakona. Anna indo suha' ia too yabo suhuga. Batai: 20:15, 21:27.

Indo suha' katuboam, suha'na Änä' Domba to bali dipatei.

⁹ Lako ingganna ma'hupatau pahallu la umpatanam talinganna umpalempe sulim patomalinna anna napailaam penabai inde tula':

¹⁰ Aka iai too hupatau abana sissi'na la disakka, iya abana inna la disakka.

Anna iai too kadona la pa'dam umbabai, iya abana tia inna la pa'dam dipateiam.

Iam too anna la pahallum ingganna umma'na Puang Allataala la tontä liu manontom anna matoto' kamatappasanna.

Olo'-olo' to peande buttu dio mai litä'

13:11-18

¹¹ Pissananna kuita pole oom mesa olo'-olo' to peande buttu dio ia mai litä', dua tandu'na, pada tandu'na änä' domba. Sapo' kamahanna susi kamahanna naga.

¹² Indo olo'-olo' to peande kaduanna, mala duka' umpalao kakuasaanna indo olo'-olo' to peande uhuna. Lambi' ingganna issinna lino napassa menomba lako indo olo'-olo' to peande uhuna, indo to masambam basana sapo' bono' di sule.

¹³ Indo olo'-olo' to peande kaduanna umpadadi buda tanda memängä-mängä kasalle, lambi' sule lako umpatuhum api yabo mai langi' naita tau buda.

¹⁴ Nasuhum umbaba bulim asam hupatau illaam lino to unkatappa'i indo buda tanda memängä-mängä napadadi umpake kakuasaanna indo olo'-olo' to peande uhuna.

Anna ussuai issinna lino umpapia pa'pasusianna indo olo'-olo' to peande uhuna, mendadi tanda pa'pakasalle lako indo to bali dibatta pa'dam sapo' tontä hi tubo.

¹⁵ Indo olo'-olo' to peande kaduanna dibeem kakuasaam umpenabai indo pa'pasusianna olo'-olo' to peande uhuna, nasuhum mala ma'kada anna mala umpatei ingganna hupatau to moka umpenombai.

¹⁶ Ingganna hupatau, susi to bahinni' teem to kasalle, to mase-mase anna to makaka, sabua' anna taianna sabua', napassa asam indo olo'-olo' to peande kaduanna la umpake mesa tanda, dituli' dioka lima kananna, yaboka kidena.

¹⁷ Anna iai too tä' umpake indo tanda, iam tä' la mala umbalu' aka-akanna anna tä' mala mualli kapahalluanna. Indo tanda dituli', sanganna indo olo'-olo' to peande uhuna battu diua budanna hekenganna sanganna.

¹⁸ Dadi la pahallu tau keaka' anna manakka. Aka iai too keaka', iya iam too muissanni uh-hekkem sanganna indo olo'-olo' to peande. Aka indo dipotanda, budanna hekenganna sanganna mesa tau. Budanna, annam hatu' annam pulo annam.

14

Änä' Domba anna pentuhu'na to puha nasolom 14:1-5

¹ Pissananna kupetua' pole oom, iya kuitam indo Änä' Domba ke'de' yabo Tanete Sion sola tau sahatu' appa' pulo appa' sa'bu budanna. Iam too

indo to sangngim tisuha' yabo kidena sanganna Änä' Domba anna sanganna Ambena.

² Lessu'i, iya kuhingngim kamaha kasalle yabo mai suhuga ma'uhhum susi pälämpä kasalle anna magahugu susi guntu' kasalle. Indo kamaha kuhingngi susi moninna katapi mahasam naponi to ma'katapi.

³ Anna indo to sahatu' appa' pulo appa' sa'bu umpeniam mesa peniam bakahu dio olona indo okkosam kahajaam, anna dio olona indo appa' to ma'penaba sola ingganna indo to pebaba. Tä' deem mesa tau la muissanni umpe'guhui indo peniam, sulibanna indo sahatu' appa' pulo appa' sa'bu tau to puha disolom illaam mai lino.

⁴ Tau ia too sangngim maseho katuboanna. Tä' deem ullullu' pa'bannetauam, anna tä' toi deem unḡkadakei kalena.* Sangngim untuhu'i liu indo Änä' Domba moi aka la naoloi. Anna puham nasolom Änä' Domba illaam mai alla'-alla'na hupatau mendadi sihhapam pangkahingi' dipehumalasam lako Puang Allataala anna Änä' Domba.

⁵ Tä' ia deem kaägä'-ägä' anna tä' deem sassainna pa'pogausanna.

Tallu malaika'

14:6-13

⁶ Iya kuitam mesa malaika' senga' mentia' yabo langi' umbaba Kaheba Katilallasam indo la da'da' liu sule lako salako-lakona. Kaheba ia too la napa'pakahebaam lako ingganna hupatau illaam

* **14:4:** Indo dituli' illaam basa Yunani, nua ia ke basa Bambanni: *to tadeem nakadakei baine, tä'pi deem sola baine.*

lino lako ingganna kahajaam, kabuttuam, basa, anna botto.

⁷ Iya katamba-tambam indo malaika' naua: “Pengkaha'koa' lako Puang Allataala anna umpujia' kamatandeanna! Aka lambi'um wattunna la umpopa'tadongkongam hupatau. Anna penombakoa' lako indo to puha umpadadi langi' anna lino, le'bo' sola ingganna kalimbuä!”

⁸ Lessu'i indo malaika', iya sulem malaika' kaduanna anna ma'kadai naua: “Huppu'um! Huppu'um Babel indo kota kasalle! Aka issinna Babel puha umpasassa' lalam ingganna hupatau umpogau' gau' sessu', sihhapam umbabai tau senga' muihu' buda anggur lambi' sanda-sanda tanapogau' aka mäbo'.”

⁹ Lessu'i indo malaika' kaduanna, iya sulem malaika' katallunna anna katamba-tambai naua: “Iai too umpenombai indo olo'-olo' to peande sola pa'pasusianna, anna napake indo tandana yaboka kidenä dioka limanna,

¹⁰ iya tau iam too to la napaihu' Puang Allataala anggur makahha' tä' dito'bo' battu diua napahuai aha' kasallena. Kalembasanna, tau ia too la didahha illaam api ma'nala-nala susi dama' ditunu naita ingganna malaika' maseho anna indo Änä' Domba.

¹¹ La tontä liu pelamboho indo api pandahhaam sule lako salako-lakona. La didahha liu allo bengi to umpenombai indo olo'-olo' to peande sola pa'pasusianna anna to umpakei indo tanda sanganna.”

¹² Dadi ingganna umma'na Puang Allataala to untuhu'im pahentana anna to tontä liu manuhu'

lako Puang Yesus, la pahallu tontä liu manontom.

¹³ Lessu'i, iya kuhingngi oom kamaha yabo mai suhuga naua: “Tuli'i: Napahandu' temo kehongko' anna maupa' lako ingganna to mate illaam sanganna Debata.”

Natimba'i Penaba Maseho naua: “Io tappa! La mellubem ia dio mai hoja hesona, aka ingganna bua pa'pogausam mapianna la da'da' liu napasola tama suhuga.”

Pepaheam di ada' illaam lino

14:14-20

¹⁴ Puhai ia too, kuitam sallaoam gabum mabusa. Yabo indo gabum muokko' mesa susi tau diita,† ma'songko' tomahaja bulabam dipapia anna untetä kandao pataham.

¹⁵ Iya messubummi mesa malaika' illaam mai indo Banua Debata yabo suhuga anna metambai lako indo to muokko' yabo gabum naua: “Pessäesanni itim kandaomu aka lambi'um wattu'na pepaheam, aka matäsä'um issinna lino.”

¹⁶ Tappa umpessäesam siaham kandaona tama lino indo to muokko' yabo gabum, iya dipepahem issinna lino.

¹⁷ Iya messubum pole oom mesa malaika' senga' illaam mai Banua Debata yabo suhuga untetä duka' kandao pataham.

¹⁸ Mane sule polei mesa malaika' buttu dio ia mai ongeam pehumalasang. Malaika' ia too unguasai ia api. Metamba lako indo malaika' to untetä kandao pataham naua: “Pessäesanni itim

† **14:14:** *mesa susi tau diita:* Dan. 7:13-14.

kandao patahammu ammu hatta'i bahutunna anggur illaam lino aka matäsä'um buana.”

¹⁹ Iya tappa umpessäesam siaham kandaona tama lino uhhatta'i bahutunna anggur anna nat-ibeï tama pahhimpisam kasalle. Indo diuaam pahhimpisam kasalle, kalembasanna aha' kasallena Puang Allataala.

²⁰ Iya dihimpi'um indo bua anggur dio sulibanna kota, iya loläm haha illaam mai indo pahhimpisam pada salu kasalle. Tandana buda, iya ullambi' pudu' daham malangka'na indo haha, anna tallu hatu' kilo mambelanna naola.

15

Dipatoka pitu hupanna kamapi'disam kasalle 15:1-8

¹ Puhai ia too, kuita pole oom yabo suhuga mesa tanda memängä-mängä tä' deem la susinna. Pitu malaika' umbaba pitu kamapi'disam kasalle. Iam too inde katampasanna ingganna kamapi'disam, aka puhai too indo pitu hupanna, iya suppi'um ingganna aha'na Puang Allataala.

² Mane kuitai susi dahammim sihau api, pada le'bo' kalua'na. Anna dio bihinna indo dahammim pada le'bo' kuita buda tau ke'de'. Iam too indo to puha untaloi indo olo'-olo' to peande anna tä' deem napenombai susi kalena teem pa'pasusianna, anna tä' toi napake indo tanda bilanganna sanganna. Tau ia too umposanda katapi nabeem Puang Allataala

³ anna umpeniam penanianna Musa,*
 sabua'na Puang Allataala, anna penanianna
 indo Änä' Domba naua:

“O Puang Allataala To Handam Kuasa,
 Memämängä-mängä ingganna
 pengkähängammu
 anna tä' deem la susinna.

O Tomahajanna mentu'na ma'hupatau,
 malolo anna mapia ingganna ulalammu.

⁴ O Debata, mennangka tä' la unkahea'ko,
 anna mennangka tä' la umpuji
 kamatandeanna sangammu?

Aka anggam iko maseho.

Ingganna hupatau illaam lino la sule napenom-
 baiko
 aka makalesom naita kamaloloanna
 ulalammu.”

⁵ Puhai ia too, iya kuitam yabo suhuga titungka'
 ba'bana Banua Debata battu diua indo Bahum si
 naongei pa'dandianna Puang Allataala.†

⁶ Iya messubummi illaam mai indo Banua
 Debata indo pitu malaika' umbaba pitu
 kamapi'disam kasalle. Sangngim ma'poheba
 mabusa millo' anna mapattim, dibeke' sampim
 bulabam dadanna.

⁷ Iya deemmi mesa indo appa' to ma'penaba
 untandoi lako indo pitu malaika' sandai si mesa
 tubum bulabam ponno aha' kasallena Puang Al-
 lataala to tubo sule lako salako-lakona.

* **15:3:** *penanianna Musa:* Täss. 15:1-18. † **15:5:** *Bahum si
 naongei pa'dandianna Puang Allataala:* Täss. 25:8-9; 29:44-46.

⁸ Iya ponnom hambu indo Banua Debata tanda kamatandeanna anna kakuasaanna Puang Allataala. Anna tä' deem mesa tau la mala tama indo Banua Debata ke tä'i puha asam dadi indo pitu hupanna kamapi'disam kasalle nababa indo pitu malaika'.

16

Dipentolloammi indo pitu tubum naongei aha' kasallena Puang Allataala

16:1-21

¹ Puhai ia too, kuhingngi pole oom kamaha metamba buttu illaam mai Banua Debata ma'kada lako indo pitu malaika' naua: "Laongkoa' anna umpentolloanni tama lino itim tubum naongei aha' kasallena Puang Allataala."

² Iya le'ba'um indo malaika' uhuna anna napentolloanni indo tubum nababa. Tappa kende' siahanni bundä handam mepakapi'di' anna mepakahea'-hea' lako ingganna tau to umpakei tandana indo olo'-olo' to peande anna to umpenombai pa'pasusianna.

³ Puhai ia too, umpentolloammi tubunna indo malaika' kaduanna tama le'bo', iya tappa mendadi haha siaham uwainna, susi hahana to mate, malea-malotä. Nasuhum mate asam ingganna menabanna illaam le'bo'.

⁴ Puhai ia too, umpentolloammi tubunna indo malaika' katallunna tama ingganna salu sola kalimbuä, iya mendadi haha asam duka' uwainna.

⁵ Puhai, iya kuhingngim mesa malaika' to unguasai uwai ma'kada naua:

“O Puang Allataala, Iko to Maseho,
 To inna deemmi pempom dio mai, anna to
 tubo sule lako temo,
 inde pesämbä'mu sihatam anna sipäto'
 umpake.

⁶ Aka indo to tä' matappa' puhaim umpatitollo
 hahana umma'mu sola buda nabimmu.
 Nasuhum haha duka' umbeem naihu',
 aka abana sipäto' la umpalambi'i!”

⁷ Puhai ia too kuhingngim kamaha buttu dio
 mai ongeam pehumalasang ma'kada naua:

“O Puang Allataala Debata To Handam Kuasa,
 abana malolo anna sipäto' pesämbä'mu.”

⁸ Iya umpentolloammi duka' tubunna yabo
 mata allo indo malaika' kaappa'na, nasuhum
 kehängäm malussunna mata allo ullällä hupatau.

⁹ Iya mellui' asammi hupatau napobua' ma-
 pana'na mata allo, lambi' untädo sanganna
 Puang Allataala to unguasai ingganna indo
 kamapi'disam kasalle. Sapo' moi anna susi,
 sangngim tä' liu siam naaku untihokongam
 gau'na anna tä' toi umpa'kasallei Puang Allataala.

¹⁰ Puhai ia too, umpentolloammi tubunna indo
 malaika' kalimanna yabo okkosam kahajaanna
 indo olo'-olo' to peande, iya tappa malillim sia-
 ham kahajaanna, anna ungkekk'o' lilana hupatau
 napobua' kamapi'disanna.

¹¹ Kahana kamapi'disanna anna bundä lako
 kalena, lambi' untädo Puang Allataala to unguasa-
 sai suhuga. Sapo' moi anna susi, sangngim tä' liu
 siam untihokongam gau' kadakena.

¹² Puhai ia too, umpentolloammi tubunna indo
 malaika' kaannanna yabona salu Efrat indo salu

kasalle, iya matti' siaham uwainna nasuhum mala naola lambam ingganna tomahaja to buttu dio mai tandai mata allo.

¹³ Iya kuitam tallu setam susi tongko' diita, tungga' messubum illaam mai sädäna indo naga, sädäna indo olo'-olo' to peande uhuna, anna sädäna indo olo'-olo' to peande kaduanna battu diua nabi tatappa'.

¹⁴ Indo tallu setam sangngim si umpogau' tanda memängä-mängä. Iya le'ba'im umpel-lambi'i ingganna tomahaja illaam lino la n-pamesa anna mala ma'bundu' illaam indo allo kasalle la naongi Puang Allataala To Handam Kuasa umpassala hupatau.

¹⁵ Pissananna ma'kadam Debata naua: “Kannassai! Kasuleangku la sihhapam wattu kasuleanna to maboko, tä' dibai-bai. La tilalla' ia to majaga anna to toka liu pohebana, aka tä' ia la masihi' mellao sihhapam to ma'kambelä naita tau buda.”

¹⁶ Iya napopa'mesam indo tallu setam ingganna tomahaja dio mesa ongeam isanga illaam basa Ibrani: Harmagedon.

¹⁷ Puhai ia too, umpentolloammi duka' tubunna indo malaika' kapitunna yabo lawwa, iya dihingngi siaham illaam mai Banua Debata kamaha kasalle buttu illaam mai indo okkosam kahajaam naua: “Puha asammi!”

¹⁸ Iya silalle siaham kila', lippä'-lippä' guntu', anna dadi lino' kasalle. Tandana kasalle indo lino', tä'pi deem la pada kasallena pempom dipadadonna hupatau illaam lino.

¹⁹ Iya tappa tipa'tallu siaham indo kota kasalle anna titale ingganna kota lako lino. Iya naki-lalaim duka' Puang Allataala dosana Babel indo kota kasalle, nasuhum napassa muihu' anggur aha' kasallena.

²⁰ Iya sangngim tallammi leutam, anna masapu ingganna tanete.

²¹ Dadi toi uham batu kasalle, si lima pulo kilo mabanda'na, honno' yabo mai langi' untappai hupatau. Iya untädom Puang Allataala hupatau aka indo kamasussaam uhhuai tä' deem pada samapi'di' nasi'dim.

KATALLUNNA DIPAITAI (17:1-21:8)

17

*Kota Babel dipasihhapam passunda' to
dipobungam bibi
17:1-18*

¹ Iya sulem mesa indo pitu malaika' to umbaba tubum, anna napa'tula'ää' naua: “Maiko angku paitaiko la diaka susi disämbä'i indo passunda' to dipobungam bibi, battu diua indo kota kasalle napaitängä-tängä buda salu.

² Umbabai asam ingganna tomahaja illaam lino napasola ullullu' pa'bannetauam, anna ingganna issinna lino nababa bulim gau' kadakena sih-

hapam to dibabai muihu' anggur lambi' sanda-sanda tanapogau' aka mäbo'.”*

³ Iya nasalokko'mä' Penaba Maseho anna nababää' indo malaika' lako pohiallasam. Iya kuitam mesa baine ussäkei mesa olo'-olo' to peande. Indo olo'-olo' to peande malellä, pitu ulunna anna sapulo tandu'na. Anna naponnoi kalena pantuli' ma'hupa-hupa sanga pantelle lako Puang Allataala.

⁴ Indo baine umpa'poheba sampim mellolo pao sola sampim malellä dibunga-bungai bulabam sola batu masuli' anna mutiara. Muanda'i mesa ihusam bulabam ponno ingganna kakadakeanna anna gau' mesih'i-sihi'na si nakähä illaam lulusam bannetau.

⁵ Yabo kidenä indo baine tituli' mesa sanga, naua: “Babel, kota kasalle, indona ingganna pasunda' sola kabuttuanna ingganna kakadakeam illaam lino.” Sapo' tibunipi kalembasanna.

⁶ Kuita indo baine napamäbo' hahana umma'na Puang Allataala, indo to dipatei aka ussabi'i Puang Yesus.

Tappana kuita, iya tä' deem pada samängämängää'.

⁷ Iya napa'tula'imä' indo malaika' naua: “Akanna mängä-mängäko? La kutulasangko kalembasanna inde baine anna inde olo'-olo' to peande pitu ulunna anna sapulo tandu'na nasäkei.

* **17:2:** *ullullu' pa'bannetauam:* Illaam suha'na nabi, maka' menomba hupatau lako debata senga', si dipasihhapam ullullu' pa'bannetauam aka tä' manontom lako Puang Allataala umbä susi mesa muane tä' manontom lako baina.

⁸ Inde olo'-olo' to peande muita, tubo yolona sapo' pa'dem temo. Sapo' la bale' buttu sule dio mai indo gahoä handam mandalam anna la nahua katilakaam lambi' mate sule lako salako-lakona. Anna indo issinna lino to tä' inna tisuha' sanganna illaam suha' katuboam indo anna tä'pi dipadadi inde lino, la mängä-mängä muitai. Aka indo olo'-olo' to peande yolona tubo, mane pa'dei, sapo' la tubo sule.

⁹ Dadi la pahallu tau keaka' anna manakka. Indo pitu ulu, kalembasanna pitu tanete to naongei muokko' inde dio baine. Ia siam duka' indo pitu tomahaja.

¹⁰ Lima indo tomahaja tohhom. Mesa ma'pahenta temo, anna mesa tä'pi sule. Sapo' maka' sulem, anggam ia la säpäi' ma'pahenta.

¹¹ Anna indo olo'-olo' to peande to puham kende' sapo' pa'dem temo, la ia siam tomahaja kakahuanna. Anna ia siam mesa indo pitu tomahaja anna la nahua katilakaam lambi' mate sule lako salako-lakona.

¹² Anna itim sapulo tandu' muita, kalembasanna sapulo tomahaja mane la ma'pahenta, sapo' la anggam mesa tette' dibeem kakuasaam mendadi tomahaja sola itim olo'-olo' to peande.

¹³ Inde sapulo tomahaja mesa pattuju umbeho kamatohoanna anna kakuasaanna lako indo olo'-olo' to peande.

¹⁴ Aka la umpamesa buku umbali indo Änä' Domba. Sapo' sangngim la natalo Änä' Domba solai ingganna pentuhu'na to puha natambai anna napilei la tontä liu manontom. Aka inde

Änä' Domba Debatanna ingganna debata anna Tomahajanna ingganna tomahaja.”

¹⁵ Puhai ia too, napa'tula'i pole omä' indo malaika' naua: “Indo ongeam muita napaitängätängä buda salu to naongi muokko' indo passunda', kalembasanna ingganna hupatau to buttu dio mai ingganna kabuttuam, pa'lembängam, anna basa illaam lino.

¹⁶ Indo sapulo tandu' muita sola indo olo'-olo' to peande la ungnabassi indo passunda'. Anna ingganna aka-aka naampuam la nahappai asam anna nakambeläi. La naande piha balena anna natunu mä'bä tama api piha.

¹⁷ Ingganna ia too napateem aka Puang Allataala ungnaha'i penabanna indo tomahaja anna mala tipalako pattujunna Puang Allataala. Iam too anna umpamesam pattujunna indo to sapulo umbeho kakuasaanna lako indo olo'-olo' to peande anna mala ia ma'pahenta sule lako wattunna la naongi Puang Allataala ungnaha'i ingganna Battakadanna.

¹⁸ Anna indo baine muita, kalembasanna indo kota kasalle to umpahenta ingganna tomahaja illaam lino.”

18

Katallanganna Babel

18:1-24

¹ Puhai ia too, kuita pole oom mesa malaika' senga' tuhum yabo mai suhuga. Muampuam kakuasaam kasalle anna pangkähhäna umpomasiä' lino.

² Anna katamba-tambai naua:

“Tilakam! Tilakam Babel indo kota kasalle!
 Tentomai mendadim ongeanna ingganna se-
 tam anna debata kadake;
 anna naongi ingganna hupanna dassi
 mekussi'-kussi' si nakahidi' hupatau.

³ Aka ingganna issinna lino nababa bulim gau'
 kadakena sihhapam to dibabai muihu'
 anggur lambi' sanda-sanda tanapogau' aka
 mäbo'.

Anna umbabai ingganna tomahaja illaam lino
 ullullu' pa'bannetauam,
 anna buda pa'balu' lako lino napatomakaka
 aka natumä kamohäeam sugali'na to Ba-
 bel.”

⁴ Anna mane kuhingngi pole oi kamaha senga'
 ma'kada yabo mai suhuga naua:

“O umma'ku, pessubungkoa' illaam mai kota Ba-
 bel
 indana nasussuikoa' dosana
 anna nalambannikoa' pesämbä'ku.

⁵ Aka mentombommi dosana sondä' langi'
 anna tä' deem nakalembei Puang Allataala
 indo gau' kadakena.

⁶ Pabala'i indo gau' kadakena;
 Pabala'i penduam tiluppi' umba susi indo si
 napogau',
 sihhapam anggur dipangngissiam ihusanna,
 penduam tiluppi' makahha'na anna indo si
 napebeem.

⁷ Palambi'i kamapi'disam anna kamasussaam
 la sipadaam indo kamatandeam anna
 katomakakaam si napomasannangam
 kalena.

Aka si ussangai kalena naua:

'Kao tomahajää' to ma'pahenta, taiaä' to
 balu-balu baine,
 anna to tala deennä' ussi'dim kamasussaam
 penaba.'

8 Kaha-kaha iam too nasuhum illaam allo
 sangngallo la dipalambi'im ma'hupa-hupa
 kamapi'disam susinna:

saki mandappo'i, kamasussaam penaba,
 anna kakobeam.

La naä'bäi api aka tadisihanteam
 kakuasaanna Puang Allataala Debatanta
 to umpassalai."

9 Ingganna tomahaja illaam lino to napasola
 to Babel ullullu' pa'bannetauam anna mangn-
 gala taba illaam katomakakaanna la sumahho
 anna ma'bahata ke naitam hambunna indo api
 ma'nala-nala mangngä'bäi.

10 Ingganna indo tomahaja ke'de'
 ma'pahandam mambela aka mahea' la nahua
 pandahhaam ia too. Anna ma'kadai naua:

"Tettekede sägä punalam Babel kota kasalle anna
 matoho! Maha'um!

Illaam mesa tette' dipalambi'i pesämbä' De-
 bata."

11 Ingganna pa'balu' lako lino sumahho anna
 ma'bahata ussahhoi kasägänganna Babel, aka
 tä'um deem moi podo la mesa tau muallii balu-
 sanna

12 susinna: bulabam, peha', batu masuli',
 mutiara, sampim mapia, sampim mellolo pao,
 sampim malellä, anna sutera. Susi toi duka'
 kaju mallam dilambi', anna baham-baham toha
 dipapiai, anna kaju masuli' allinna, gällä, bassi,
 anna pualam.

13 Tä' toi deem la muallii kuli'na kaju matan-nim, hampa-hampa, tunuam bubanau', dama' si bubanau' isanga mur anna kemenyan, anggur, minnä', tappum anna gandum, sapim, domba, daham sola bendi, sabua' anna to disakka illaam pa'bundusam.

14 La ma'kada ingganna indo pa'balu' lako issinna kota Babel naua: “Ingganna indo aka-aka si umpohäea' la muampuam, pa'de asammi. Anna ingganna indo baham-baham masuli' si umpobunga-bunga bäbäa', pa'de asammi, anna tä'um deem la ullambi'.”

15 Ingganna indo to si umbalu' baham-baham ia too dio Babel lambi' naposugi' la ke'de' ma'pahandam mambela, aka mahea' la nahua indo pandahhaam. Iya la sangngim sumahho mandam anna ma'bahata napasindum

16 ma'kada naua:
“Tettekede, sägä punalam issinna Babel kota kasalle.

Si umpake sampim mapia susinna sampim millo', sampim mellolo pao, anna sampim malellä.

Anna si umpake poheba bulabam, batu masuli', anna mutiara!

17 Sapo' anggam mesa tette' anna pa'de asammi indo katomakakaanna!”

Susi toi ingganna to si umpalao kappala', anna to si ma'kappala', anna to mengkähä illaam kappala', sola ingganna to si mappameä tama le'bo', lä ke'de' umpahandam mambela

18 indo api tumbum hambunna muä'bäi indo kota anna sikaolii naua: “Tä'um deem la susinna inde kota kasalle.”

19 Iya sangngim ussabu'im sobä' ulunna tanda pa'bahataam, mane sumahhoi napasindum sikatamba naua:

“Tettekede, sägä punalam pole' Babel kota kasalle!

Moi kela daa katomakakaanna si umpatomakaka ingganna to muampuam kappala' le'bo'!

Sapo' angga hi mesa tette' anna pa'de asammi ingganna aka-akanna.”

20 Sapo' ikoa'-iko inggannakoa' issinna suhuga, la kassikoa' anna tilalla' muita katallanganna kota ia too.

O inggannakoa' umma'na Puang Allataala sola ingganna suho anna nabi, la kassikoa' anna tilalla' aka napalambi'im pesämbä'na Puang Allataala indo kota kasalle, bala'na indo puha napogausangkoa'.

21 Puhai ia too, iya deemmi mesa malaika' bomboam muäkä' mesa batu pada issä gege kasallena anna napa'lebasanni tama le'bo' napasindum naua:

“La dipasusim too inde kota Babel mesa kota handam kasalle, la ditallangam lambi' tä'um deem la diita pole.

22 Anna tä'um deem la dihingngi pole ponioniam illaam kota Babel susinna to ma'katapi, to menani, to ma'sulim, anna to ma'lalloho'.

Tä' toom duka' deem la dilambi' moi podo la mesam to manähä kapapia-pia, anna tä' toi duka' deem la dihingngi to lumambu'.

23 O to Babel, tä'um deem la naita tau lekke'na lampu illaam kotamu,

anna tä' toi deem la dihingngi to umpakahoa'
pa'pakabengam.

Indo to ma'balu'mu handam kaissangam illaam
lino,

anna pa'issangammua' si umpake umbaba
bulim ingganna hupatau illaam lino.

²⁴ Ia anna dipalambi'i pesämbä' kota Babel, aka
naongei hahana ingganna nabi anna ha-
hana umma'na Puang Allataala. Battu diua
kota Babel tombongam bukunna umma'na
Puang Allataala to dipatei illaam lino.”

19

Pampujianna issinna suhuga

19:1-4

¹ Puhai ia too, iya kuhingngim susi kamahanna
tau buda muahhe illaam suhuga sikatamba naua:
“Dipuji Debata!

Aka Puang Allataala Debatanta kabuttuanna
kasalamasam,

anna ia to handam matande anna ma'kuasa.

² Dipuji aka abana malolo anna sipäto'
pesämbä'na.

Puham umpassala indo baine passunda' to
dipobungam bibi,

to ungdakei lino napobua' passundasanna.

Napassala Puang Allataala aka buda sabua'na si
napatei.”

³ Mane dihingngi polei indo kamaha muahhe
naua:

“Dipuji Debata!

Aka indo hambunna api to muä'bäi indo kota kasalle la tontä liu tumbang sule lako salako-lakona.”

⁴ Iya indo dua pulo appa' to pebaba anna indo appa' to ma'penaba sangngim ma'balinguntu' umpenombai Puang Allataala to tadongkom yabo okkosam kahajaam. Anna nauai:
“Abana sipäto' dipuji Debata!”

Allo kakabenganna Änä' Domba

19:5-10

⁵ Iya dihingngim kamaha illaam mai indo okkosam kahajaam ia too naua:

“O inggammua' to mengkahea' lako Puang Allataala,
susi to bahinni' teem to kasalle,
pujikoä' Puang Allataala Debatanta!”

⁶ Puhai ia too, kuhingngim susi ahkena tau buda, ma'uhhum susi pälämpä kasalle anna magahugu susi guntu' kasalle. Iya kuhingngim ma'kada naua:

“Dipuji Debata!

Aka ma'pahentam Puang Allataala
Debatanta To Handam Kuasa.

⁷ Tapada-padaa' kassi anna tilalla'
umpuji kamatandeanna Puang Allataala!

Aka lambi'um allo kakabenganna Änä' Domba
anna tadongkommi to la napobaine.

⁸ Aka puham dibeem poheba mabusa millo' anna mapattim la napa'poheba.”

(Poheba mabusa millo' kalembasanna pa'pogausam mapianna umma'na Puang Allataala).

⁹ Puhai ia too, napa'kadai omä' indo malaika' naua: “Tuli'i naua: ‘Napohongko' to ditambai la mangngala taba illaam hame-hame kakebaineanna Änä' Domba!’ ” Mane nauai: “Inde tula' tappa', buttu di Puang Allataala.”

¹⁰ Iya ma'balinguntu'mä' dio olona indo malaika' la kupenombai, sapo' tappa nauaannä': “Daa daa daa, Puang Allataala hia penombai! Aka kao sabua'naä' duka' Puang Allataala susi siangki' anna ingganna solasubummu to manontom muanda'i pepa'guhuanna Puang Yesus. Aka pepa'guhuanna Puang Yesus too'na tula'na ingganna nabi.”*

To ussäkei daham mabussä'

19:11-21

¹¹ Mane kuitai titungka' suhuga, iya tandaammi mesa daham mabussä' disäkei. Indo to ussäkei isanga To Manontom anna To Malolo. Si muundu' lollä illaam pahhottosanna anna malolo illaam pa'bundusam.

¹² Susi lelo api matanna, anna yabo ulunna buda songko' tomahaja. Anna dio kalena tisuha' mesa sanga, sapo' anggam Ia muissanni kalem-basanna sanga ia too.

¹³ Jubana puha dihamme dokko haha. Anna disangai “Battakadanna Puang Allataala”.

¹⁴ Anna natuhu'i ingganna sohodadu yabo suhuga sangngim ussäkei daham mabussä', anna ma'poheba mabusa millo' anna mapattim.

* **19:10:** *pepa'guhuanna Puang Yesus too'na tula'na ingganna nabi, mala duka' kalem-basanna: pepa'guhuanna Puang Yesus umpatigaha' ingganna nabi.*

15 Tidandoham illaam mai sädäna mesa pa'dam pataham. Iya pa'dam iam too la napake untaloi ingganna hupatau. La ma'pahenta umpake palu-palu bassi. La sihhapam uhhimpi' anggur illaam ongeam pahhimpisam. Indo diuaam pahhimpisam, kalembasanna aha' kasallena Puang Allataala To Handam Kuasa.

16 Tisuha' sanga dio jubana anna dio apanna naua: “Tomahajanna ingganna tomahaja anna Debatanna ingganna debata.”

17 Mane kuitai mesa malaika' ke'de' yabo mata allo metamba untambai ingganna dassi sikatia' yabo lawwa naua: “Maikoa' pangngalataba umpakahoa' pa'hame-hameam kasalle napadadi Puang Allataala.

18 Maikoa' siande-andei balena ingganna tomahaja, balena pangngulunna sohodadu, balena pa'bahani, balena daham sola to ussäkei, balena ingganna hupatau mengkalao to bahinni' sule lako to kasalle, sabua' anna taianna sabua'.”

19 Mane kuitai indo olo'-olo' to peande anna ingganna tomahaja illaam lino sola sohodadunna ma'hempum la umbundu' indo to ussäkei daham mabussä' sola ingganna sohodadunna.

20 Iya disakkam indo olo'-olo' to peande sola indo nabi tatappa',† battu diua indo to puha umpogau' tanda memängä-mängä umpake kakuasaanna indo olo'-olo' to peande, napolalam umbaba bulim hupatau to umpakei tandana indo olo'-olo' to peande anna to umpenombai indo pa'pasusianna. Puhai disakka indo olo'-olo'

† 19:20: *indo nabi tatappa'*: battu diua indo olo'-olo' to peande kaduanna; batai 16:13.

to peande anna indo nabi tatappa', iya ditibe tubom tama le'bo' api ma'nala-nala susi dama' ditunu.

²¹ Anna ingganna sohodadunna, mesai indo to ussäkei daham mabussä' umpatei asanni, indo pa'dam tidandoham illaam mai sädäna napake. Iya tappa sule siaham buda dassi nalebo napedea'i balena ingganna indo to mate.

20

Diona indo wattu sasa'bu taunna

20:1-6

¹ Puhai ia too, kuitam mesa malaika' tuhum yabo mai suhuga untetä hante bassi kasalle anna pegontinna indo ba'ba gahoä handam mandalam.*

² Anna ussakkai indo naga poa, indo si diuaam nenena naga, ia toi indo diuaam tomahajanna setam battu diua setam bulitu'. Anna nahante bassii sasa'bu taunna masäena,

³ mane natibei dokko indo gahoä handam mandalam, mane nagontinni anna nakapu', anna mala tä'um la umpabulim liu ingganna hupatau tando diona mai indo sasa'bu taunna. Sapo' la pahallu dilappasam säpäi' ke puham indo sasa'bu taunna.

⁴ Puhai ia too, kuitam buda okkosam kahajaam anna tau muokko' yabona. Tau ia too sangngim dibeem kakuasaam mahhotto'. Kuita toi sungnga'na ingganna to puha diäläiam ulunna aka ussa'bii pepa'guhuanna Puang Yesus anna umpa'pakahebaam Battakadanna Puang

* **20:1:** *gahoä handam mandalam:* batai 9:1, 17:8.

Allataala. Tau iam too tä' deem umpenombai indo olo'-olo' to peande anna indo pa'pasusianna. Anna tä' toi deem umpake tandana indo olo'-olo' to peande, tala napayabo kidena, tala napadio lima kananna. Ingganna tau ia too tuboim sule anna mendadi tomahaja solai Kristus ma'pahenta sasa'bu taum masäena.

⁵ Iam too inde uhuna hupatau dipatibangom sule dio mai alla'na to mate. (Lessu'pi indo sasa'bu taunna mane dipatibangom asanni sule ingganna hupatau dio mai kamateam.)

⁶ Napohongko' ingganna to dipatibangom sule illaam indo uhuna dipatibangom sule to mate. Tau ia too abana umma'na Puang Allataala. Tä'um la nahua kamateam ma'penduanna battu diua kamateam sule lako salako-lakona illaam le'bo' api.† Sapo' la mendadi sandona Puang Allataala anna Kristus, anna la mendadi tomahaja ma'pahenta sola Kristus sasa'bu taunna.

Tomahajanna setam ditaloi

20:7-10

⁷ Lessu'i too indo sasa'bu taunna, iya dilapasammi indo tomahajanna setam illaam mai pa'tahungkunganna,

⁸ anna le'ba'i ussambai lino la umpabulim Gog anna Magog,‡ kalembasanna issinna ingganna botto illaam lino. La napateem anna mala napamesa aka la napasola ma'bundu'. (Indo hupatau to napabulim, pada budanna bungim dio bihim le'bo'.)

† **20:6:** *kamateam ma'penduanna:* batai 20:14-15. ‡ **20:8:** *Gog anna Magog:* Yeh. hondongam 38-39.

⁹ Anna mane ma'obim-obim sule dio mai bottona si mesa-mesa ullebo indo kota nakaha'i Puang Allataala, ongeam pa'mesaanna umma'na. Sapo' tuhum api yabo mai langi' muä'bäi.

¹⁰ Anna indo tomahajanna setam to umpabulinni, la dipa'tibeam ia tama indo le'bo' api ma'nala-nala susi dama' ditunu, indo ongeam naongi dipantibei indo olo'-olo' to peande anna indo nabi tatappa'. Anna illaanni didahha allo bengi sule lako salako-lakona.

*Dipopa'tadongkongam to mate
20:11-15*

¹¹ Puhai ia too, kuitam okkosam kahajaam mabusa anna kasalle, anna indo To muokko' yabona. Iya tappa pa'de siaham langi' anna lino dio olona, nasuhum moi ongeanna tä' toi deem diita.

¹²⁻¹³ Iya kuitam ingganna to mate susi to bahinni' teem to kasalle ke'de' dio olona indo okkosam kahajaam. Susi to mate illaam le'bo', teem to mate yabo galantangam, pantam sule dio mai ongeanna anna ke'de'i dio olona indo okkosam kahajaam. Iya dibukkam indo suha' katuboam anna dibukka duka' buda suha' senga', anna dihotto'i indo to mate situhu' pa'pogausanna tituli' illaam indo suha' senga'.

¹⁴⁻¹⁵ Menna-menna tä' tituli' sanganna illaam indo suha' katuboam, la ditibe ia tama indo le'bo' api. Susi toi kamateam sola ongeanna to mate, ditibe duka' tama indo le'bo' api. Indo le'bo' api, iam too indo diuaam kamateam ma'penduanna.

21

Langi' bakahu anna lino bakahu

21:1-8

¹ Puhai ia too, kuitam langi' bakahu anna lino bakahu, aka indo langi' sola lino yolona anna le'bo', pa'de asammi ia.

² Iya kuitam indo Kota Maseho battu diua Yerusalem bakahu, tuhum yabo mai suhuga napatum Puang Allataala. Tä' deem la susi mapi-anna sihhapam baine dipapohebai la untammui muanena aka la dipakabem.

³ Iya kuhingngim kamaha metamba illaam mai indo okkosam kahajaam naua: “Kannassai, Puang Allataala tohho illaammi alla'-alla'na hupatau. La ma'mesa lium sola hupatau, anna hupatau la mendadi umma' petauanna. Ma'kale Puang Allataala la umpasolai anna la mendadi Debatanna.

⁴ Ia la umpassiianni uwai matanna. Anna la pa'dem pole' kamateam, tä'um deem pa'bahataam, tä'um deem to la sumahho, anna la pa'dem kamapi'disam. Aka ingganna-ingganna sia yolona pa'de asammi.”

⁵ Mane ma'kadai indo To muokko' yabo okkosam kahajaam naua: “Kannassai, ingganna-ingganna sia la kupadadi bakahu.” Mane naua polei: “Tuli'i inde kadangku aka inde kadangku tappa' anna mala dikatappa'i.”

⁶ Anna mane naua pole: “Puha asammi!

Kaom too Alfa anna Omega,* battu diua Pa'pahandusanna anna Kasuppisanna ingganna-ingganna sia. Menna-menna mabähhäm la kubeem bäbä uwai dio mai indo kalimbuäna uwai katuboam.

⁷ Menna-menna patalo, tau ia too la untahima ponno indo ingganna pa'tamba' ia too. Kao la mendadi Debatanna anna ia la mendadi änä'ku.

⁸ Sapo' to mahea' ussa'biiä', to umpemboko'ia', to kadake gau', to papateam, to ullullu' pa'bannetauam, to si ma'issam-issam kadake, to umpenombai debata lino pa'papia kalena, anna to kaägä'-ägä', tau susi ia too la ditibe tama ia le'bo' api ma'nala-nala susi dama' ditunu. Iam too diuaam kamateam ma'penduanna."

KAAPPA'NA DIPAITAI (21:9-22:5)

Yerusalem bakahu

21:9-22:5

⁹ Puhai ia too, sulem mesa indo pitu malaika' to puha muanda'i indo pitu tubum ponno kamapi'disam kasalle handam katampasanna. Napellambi'ia' naua: "Maiko anna kupaitaiko indo to dipasihhapam baine la napobaine Änä' Domba."

¹⁰ Iya nasalokko'mä' Penaba Maseho anna nababaa' indo malaika' längäm pusu'na buntu maläkkä' anna napaitaiä' Yerusalem battu diua Kota Maseho tuhum yabo mai suhuga nap-atuhum Puang Allataala.

* **21:6:** *Alfa anna Omega: Alfa huru' uhuna anna Omega huru' katampasanna illaam abjad basa Yunani. Kalembasanna Puang Allataala to unguasai ingganna-ingganna sia.*

11 Indo kota pangkihha' aka naponnoi kamatandeanna Puang Allataala. Palassinim susi batu masuli' handam mapia, susi batu yaspis, anna silosa susi dahammim.

12-13 Anna ditembo' malangka' anna makambam lao pali', anna sapulo dua ba'bana. Indo ba'bana, tallu dio tandai mata allo, tallu dio tandai utara, tallu dio tandai selatan, anna tallu dio tandai katampusam, anna pantam najagai sanda si mesa malaika'. Anna dio indo tutu' ba'bana mesa oi tituli' oom mesa sanganna indo to sapulo dua pentoosanna to Israel.†

14 Tembo'na indo kota dilangga sapulo dua batu. Anna mesa oi too indo batu, tituli' oom mesa sanganna indo sapulo dua suhona Änä' Domba.

15 Anna indo malaika' to umpa'tula'ia', deem tekkem bulabanna la napajuam indo kota sola ba'bana anna tembo'na.

16 Indo kota pada kalandona anna kalua'na. Napaju indo kota, iya dua sa'bu appa' hatu' kilo kalandona. Anna pada siam duka' kalua'na sola malangka'na.

17 Puhai ia too, napajum duka' indo tembo'na kota, iya sahatu' appa' pulo appa' singkum malangka'na.‡ Indo pepajunna malaika', susi siam duka' indo si napopepaju hupatau.

18 Tembo'na indo kota, batu masuli' dipapia isanga yaspis. Anna indo kalena kota sangngim

† 21:12-13: *sapulo dua pentoosanna to Israel*: indo sapulo dua änä'na Yakub diuaam, Yeh. 48:30-35. ‡ 21:17: *malangka'na*: Deem duka' muuai kalembasanna: *makambanna*.

bulabam täsä' dipapia anna silosa susi dahammim.

¹⁹ Indo sapulo dua batu pelanggana pantam dibunga-bungai batu masuli'. Uhuna dibunga-bungai batu yaspis, kaduanna batu nilam, katalunna batu mirah, kaappa'na batu zamrud,

²⁰ kalimanna batu unam, kaannanna batu sardis, kapitunna batu ratna cempaka, kakahuanna batu beril, kakasehanna batu krisolit, kasapulona batu krisopras, kasapulo mesanna batu lasuardi, anna kasapulo duanna batu kecubung.

²¹ Anna indo sapulo dua tutu' ba'bana, sapulo dua siam duka' mutiara dipapia. Anna lalanna illaam indo kota sangngim bulabam täsä' dipapia, silosa susi dahammim.

²² Anna tä'um deem Banua Debata illaam indo kota, aka sitingngajom tau kalena Puang Allataala Debatanta To Handam Kuasa anna indo Änä' Domba.

²³ Anna indo kota ia too tä'um umpahal-luam mata allo anna bulam, aka pangkähänam kamatandeanna Puang Allataala umpomasiä'i, anna kamasiäsanna indo Änä' Domba mendadi lampunna.

²⁴ Ingganna pa'palakoanna hupatau illaam inde lino la naballoi kamasiäsanna. Anna kakuasaanna ingganna tomahaja illaam inde lino silele la nababa tama indo kota tanda pa'pakasallena lako Puang Allataala sola indo Änä' Domba.

²⁵ Ba'bana indo kota la tibukka liu, aka tä'um ia deem bengi illaam.

²⁶ Kamatandeanna anna katomakakaanna hu-

patau illaam inde lino la dibaba tama indo kota tanda pa'pakasallena lako Puang Allataala sola indo Änä' Domba.

²⁷ Sapo' ingganna kadakena tä' punala ia la mala tama indo kota. Anna duka' to umpogau' gau' mesihi'-sihi' anna to sikaägä'-ägä' tä' ia la mala tama. Sapo' anggam mala tama to tisuha' sanganna illaam indo suha' katuboam battu diua suha'na Änä' Domba.

22

¹ Puhai ia too, napaitaimä' duka' indo malaika' mesa salu to mepatubo uwainna. Uwainna indo salu silosa susi dahammim tandana mahändä. Salu ia too buttu illaam mai okkosam kahajaanna Puang Allataala anna Änä' Domba,

² anna mellaao umpa'tängäi lalam illaam indo kota. Sipatomaliam bihinna indo salu, deem diuaam kaju katuboam. Pessapulo dua kembua sataum battu diua pissam sabulam. Anna daunna indo kaju dipake umpakulii ingganna hupatau.

³ Anna illaam indo kota tä' deem dilambi' moi podo la mesa aka-aka nahua tädona Puang Allataala.

Okkosam kahajaanna Puang Allataala anna Änä' Domba, illaam indo kota. Anna ingganna sabua'na la menomba lako,

⁴ anna la muita lindona Puang Allataala, anna la tisuha' yabo kidenä sanganna Puang Allataala.

⁵ Issinna indo kota tä'um la umpahalluam lampu sola delle'na mata allo aka Puang Allataalam umpomasiä'i, nasuhum tä'um deem la

bengi illaam. Anna ingganna hupatau illaam la mendadim tomahaja ma'pahenta sule lako salako-lakona.

*Diona kasuleanna Puang Yesus ma'penduanna
22:6-17*

⁶ Puhai ia too, nauaammä' indo malaika': "Ingganna inde kada, tappa' anna mala dikatappa'i. Puang Allataala Debatanta umpopengkähä Penaba Masehona lako ingganna nabinna anna mala naissam indo to la dadi. Anna puham usua malaika'na umpellambi'i ingganna sabua'na anna napaitai indo kaha-kaha la masimpammi dadi."

⁷ Anna mane ma'kada Puang Yesus naua: "Kannassai, tä'um la masäe anna sulemä' sule! Napohongko' to untuhu'i ingganna kaha-kaha dipa'palosaam illaam inde suha'."

⁸ Kaom too Yohanes, ma'kale uhhingngii anna muitai ingganna inde kaha-kaha. Tappana puha kuhingngi anna kuita, iya ma'balinguntu' siahamä' dio olona la kupenombai indo malaika' to umpaitaiä' ingganna kaha-kaha ia too.

⁹ Sapo' tappa napa'kadaiä' naua: "Daa daa, daa umpenombaiä'! Penomba lakoko Puang Allataala, aka kao duka' sabua'naä', susi siangki' anna ingganna solasubummu, battu diua ingganna nabi anna ingganna tau to untuhu'i issinna inde suha'."

¹⁰ Anna mane nauam poleä'i: "Daa umbunianganni inde kada dipa'palosaam illaam inde suha', aka mahuku'um wattunna la dadi ingganna indo kaha-kaha ia too.

11 Menna-menna umpogau' gau' kadake, pübäi mammi napogau' liu; menna-menna umpogau' gau' sessu', pübäi mammi napogau' liu; anna menna-menna umpogau' gau' mapia, pübäi mammi napogau' liu; anna menna-menna maseho salu katuboanna, pübäi mammi umpalako liu gau' maseho.”

12 Mane naua oi Puang Yesus: “Kannasai! Tä'um masäe anna sulemä' sule. Anna la kubabaam sahona ingganna hupatau situhu' pa'pogausanna si mesa-mesa.

13 Kaom too Alfa anna Omega battu diua Pa'pahandusanna anna Kasuppisanna ingganna-ingganna sia, battu diua Uhuna anna Katampasanna.”

14 Napohongko' ingganna to puha umpake hahana Änä' Domba natappa'iam jubana,* nasuhum sihatam la muande buana kaju katuboam anna la muola ba'ba mentama indo kota.

15 Sapo' tä' ia la tama indo kota ingganna to umpogau' gau' sessu' anna to ma'issam-issam kadake, susi toi ingganna to ullullu' pa'bannetauam, to papateam, to umpenombai debata lino pa'papia kalena, anna ingganna to si napohäe kaägä'-ägä' anna napogau'i. Ingganna tau susi ia too la sulibanna ia indo kota naongei.

16 “Kaom too Yesus puha ussua malaika'ku matim umpa'pakahebaam ingganna indo kaha-kaha la pahallu naissam ingganna jumaa'. Kaom too pessubunna tomahaja Daud, anna Kao toi

* **22:14:** *natappa'iam jubana:* batai 7:14.

indo diuaam Bintä Pehendem Allo tä' deem pada samasiä'."†

17 Iya ma'kadam Penaba Maseho anna indo to dipasihhapam baine napobaine Änä' Domba naua: "Maingko!" Anna iai too uhhingngii inde tula' la naua duka': "Maingko!"

Mai asangkoa' ingganna to mabähhäm. Aka menna-menna maelo' muihu' la dibeem bäbä indo uwai katuboam.

Kada pebubum

22:18-21

18 Lako ingganna to uhhingngii inde ingganna kada dipa'palosaam illaam inde suha', kupakahi'di kuua: Menna-menna la uhhängännii tula' illaam inde suha' la napalambi'i Puang Allataala indo kamapi'disam puha dipa'paissangam.

19 Anna menna-menna unguhännii kada dipa'palosaam illaam inde suha', tä' ia la napäbäi Puang Allataala mangngala taba muande buana indo kaju katuboam anna tä' toi la tama indo Kota Maseho to puha dipa'paissangam illaam inde suha'.‡

20 Puang Yesus to umpa'palosaam ingganna kaha-kaha ia too, ma'kada naua: "Tappa', la masimpammä' sule!"

Kuhannuam tä' mala tala dadi susi! O Puang Yesus Debatangki, maingko!

† **22:16:** *Bintä Pehendem Allo:* Bintä Pehendem Allo tandana la masimpammi masiä. Susim too duka' kasuleanna Puang Yesus tandana la masimpammi pa'de ingganna kakadakeam. ‡ **22:19:** Pass. 4:2, 12:32.

²¹ Handandanni Puang Yesus Debatanta un-
tamba'koa' pada-pada. La sule lako hi too.
Padam too.

**Suha' Maseho: Kadadium anna Pa'dandiam
Bakahu**
**The New Testament and Genesis in the Bambam
language of Indonesia**
**Perjanjian Baru dan bagian dari Perjanjian Lama
dalam bahasa Bambam dari Indonesia**

copyright © 2004 Lembaga Alkitab Indonesia

Language: Bambam

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

9fc44336-aef2-5af4-9a37-c81d26bff004